

AMBASADORIUS LIETUVAI DAR NEPASKIRTAS

Algirdas Rimas yra pirmasis sekretorius Amerikos Ambasadoje, Ottawoje Kanadoje.

State Departmento įsakymu šių metų spalio mėnesio pabaigoje buvo pasiųstas į Indianapolisį dalyvauti pasitarimuose su iš Lietuvos atvykusiais ministerių pirm. G. Vagnorium ir jo palydovais.

Po to jį laikinai paskyrė vyksti į Vilnių Amerikos Ambasadon padėti organizuojant Ekonominę Sekciją. A. Rimas lapkričio gale žada grįžti atgal į Ottawą.

A. Rimas yra dirbęs Amerikos Ambasadoje Eko nominėje Sekcijoje Pietų Amerikoje ir Europoje. Paskutinius tris metus dirba Canadoje, Ottawoje.

Dauguma lietuvių, sužinoję, kad Algirdas Rimas paskirtas į Vilnių, ir kada visą savaitę nebuvo kitokių žinių iš New Yorko ir Washingtono, buvo suklaidinti ir manė, kad jis paskirtas ambasadorium.

Mes, clevelandiečiai, pačias svarbiausias žinias, jei būtume žinoję, galėjome gauti iš Vytauto Vilkutaičio, kuris gyvena beveik

Dirvos pašonėje ir kurio dukterė Ramunė Vilkutaitytė yra Algirdo Rimo žmona.

• **ČESLOVAS STANKIČIUS**, Aukščiausios Tarybos pirmininko pavaduotojas, grįždamas su delegacija iš JAV, Maskvoje, Lietuvos atstovybėje, netikėtai susitiko su buv. užsienio reikalų ministru Ševardnadze, sovietijos paskirtu deryboms su Lietuva pirmininku. Pasikalbėjimas buvęs dalykiškas, bet kada prasidės derybos, nesužinojo.

• **LIETUVOS AMBASADORIUM** į Vokietiją paskirtas Vaidotas Antanaitis.

• **NUO LAPKRIČIO 1 D.** Lietuvoje vėl pakelta kaina susisiekimui autobusais, mokestis už laiškus, telefoną ir kitokias susisiekimo ir susizinojimo priemones.

• **LABAI NUSISKUNDŽIAMA**, kad per Lazdijų muitinę keleivių praleidimas labai lėtas. Kitų kraštų muitinėse automobilio praleidimas užtrunka 5-10 minučių, o Lazdijų muitinė valandą ir daugiau.

Iš Vliko valdybos ir Tautos fondo posėdžio, sėdi: Tautos fondo pirm. A. Vakselis, V. Jokubaitis, dr. D. Krivickas, Vliko pirm. dr. K. Bobelis, dr. E. Armonienė, R. Sakienė ir J. Čikotienė; stovi: dr. A. Budreckis, V. Bražėnas, dr. L. Kriaučiūnas, P. Narutis ir Tautos fondo tarybos pirm. J. Valaitis.

LENKŲ MAŽUMA LIETUVOJE

Antanas Dundzila

Dabartinis lenkų bruzdėjimas Lietuvoje ir jo atgarsiai Varšuvoje džiaugsmo ašarų neišspaudžia. Tuoj po rugsėjo visame pasaulyje pasklidusio Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo, lenkai pradėjo rodyti savo senąjį veidą, kurį prisimename dar iš prieškarinių laikų. Lenkų klausimas, atrodo, mums neduos ramybės. Jis gali išvirsti net mums į skausmingą rakštį.

Bendriau žvelgiant, lenkų mažumos klausimas Lietuvoje ir lietuvių mažumos klausimas Lenkijoje, yra aiškiai dvipusis. Deja, apie tą antrąją pusę beveik negirdime: daug garsiau rėkia lenkai apie sau reikalaujamas teises Lietuvoje. Lietuvių reikalų Lenkijoje tema DRAUGAS (1991-X-15, p.1) atspausdino Vilniuje datuotą rimtą straipsnį, pavadintą "Lietuvių padėtis Lenkijoje". Trumpai drūtai suglaudus, lietuvių padėtis ten nepavydėtina ir, kas keičiausia, niekas nekelia rimto klausimo apie kokias nors tų lietuvių tautinės mažumos teises.

Apie lenkus Lietuvoje paskutiniu metu rašė "Gimtas kraštas" (1991-IX-19 ir X-3-9 d. laidose). Šiuo kartu tačiau skaitytojus supažindinsime su ką tik pasirodžiusiu JAV Kongreso leidiniu, kuriame atspausintas net 12 psl. straipsnis, "Lenkai Lietuvoje" (Poles in Lithuania). Viso šito 168 psl. leidinio pavadinimas yra "Minority Rights – Problems, Parameters, ant Patterns in the

CSCE Context". Stebėtina, leidinys pasirodė be išleidimo datos, tačiau, Lietuvą liečiančiame straipsnyje, pati vėliausia bibliografinė išnaša yra iš 1991-VI-18 dienos. Tad turime reikalo su visai nauju leidiniu.

Kaip žinoma, JAV Kongreso žinioje veikia Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisija (ESBK), angliškai vadinama Commission on Security and Cooperation in Europe (CSCD) vardu. Ją sudaro 9 atstovų rūmų nariai ir 9 senatoriai, trys JAV vykdomosios valdžios pareigūnai, gi komisijoj darbuojasi apie 20 "Staff Assistant" pareigomis tituluotų tarnautojų bei konsultantų. Lietuvai siekiant nusikratyti Maskvos jungo, ESBK mums buvo labai palanki. Joje ne kartą parodymus davė Lietuvos valdžios atstovai. Apie ESBK veiklą daug kartų buvo kalbama visokiuose išeivijos seminaruose. Komisijai vadovauja dvi žinomos, Lietuvą rėmusios asmenybės – atstovas Steny Hoyer ir senatorius Dennis De Concini.

Straipsnis apžvelgia Lietuvos – Lenkijos istorinę raidą pradedant XIV amžiumi ir skaitytoją priveda prie 1989 metų, kada iškilo dabartiniai lenkų nusiskundimai bei reikalavimai.

Reikia pastebėti, kad suminėta istorija yra suredaguota gana "nekalčiai", vengiant tų dviejų tautų trinties konkretizavimo. Vardan šito nekalto tono labai aiškiai nukenčia lietuvių pusę.

Pvz., rašoma, kad lietuviai ir lenkai po Pirmo pasaulinio karo kariavo dėl Vilniaus krašto, kuris" ...atsidūrė lenkų rankose. Diplomatiniai ryšiai buvo atstatyti tik 1938, kai Lietuva priėmė Lenkijos ultimatumą sunormalizuoti santykius." Tokiame pareiškime pasigendu 1920 m. Suvalkų sutarties ir, tuoj po jos, įvykdyto lenkų smurto. Čia šiuo metu Lietuvai yra daroma skriauda, ją mūsų veiksniai turėtų ESBK pataisyti.

Trumpai drūtai, Lietuvos lenkai skundžiasi diskriminacija. Straipsnis šį kaltinimą pradeda 1989 m. Lenkijoje leidžiamame laikraštyje "Gazeta Wyborcza" išspausdintu anoniminiu laišku, kuriame teigta, kad proporcingai mažiau lenkų negu lietuvių priimama į aukštąsias mokyklas ir kad skiriama daug mažiau pinigų lenkų apgyvendintoms sritims. Kai tuo pačiu metu Helsinkio komisijos pareigūnai kalbėjosi su Lenkų Susivienijimo Lietuvoje (- ir toks yra ...AD) atstovu, diskriminacijos kaltinimas buvo pakartotas ir dar pridėta eilė nusiskundimų bei reikalavimų. Jų tarpe buvo reikalaujama konstitucinių garantijų lenkų kalbai Lietuvoje, aukštojo mokslo įstaigos, teritorinės autonomijos, daugiau laiko lenkų kalbos programoms per radiją ir televizijoje ir t.t. Šie lenkų reikalavimai buvo perduoti Lietuvos komunistų partijos ir valdžios pareigūnams. (Nukelta į 7 psl.)

Dvasiškų procesija Washingtono šventovėje Šiluvos koplyčios jubiliejaus pamaldų metu, 1991-X-13 B. Čikoto nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• **SOVIETIJA SVARSTO KAS TURI SUMOKĖTI 60 bili-
jonų seno įsiskolinimo.** Labai aišku, kad mokės visos tos
respublikos, kurios įeina į naują sąjungą, bet ar mokės jau
nepriklausomos Baltijos valstybės? Lietuva jau anksčiau yra
pareiškusi, kad tikrai nemokės tokių skolų, kurios buvo pa-
darytos kariniams įrengimams, kurių Lietuvai visiškai nereiči-
kia. Neabejojama, kad tai bus ilgų svarstymų ir derybų rei-
kalas.

• **BELGIJOJE, BRIUSELYJE, NATO KVIETIMU,** ten 3
dienas lankosi Lietuvos krašto apsaugos ministeris Andrius
Butkevičius. Nato vadovai tyrinėja Lietuvos saugumo reika-
lus, kada ten tebestovi sovietinė kariuomenė. Jiems taip pat
rūpi kokia bus pačios Lietuvos apsauga kai ta kariuomenė iš
Lietuvos bus atitraukta.

Neoficialiomis žiniomis dabar yra ženklų, kad sovietų ka-
riuomenė iš Lietuvos gali būti išvesta iki 1992 metų pabaig-
gos. O kiti, nepalankūs reiškiniai iš Lenkijos ir Čekoslova-
kijos sako, kad kariuomenės iš tų kraštų išvedimo reikalas
vis dar ne per žingsnį nepagerėjęs.

• **LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIS** Sau-
dargas, grįždamas namo, buvo sustabdytas Varšuvoje
Lenkijos užsienio reikalų ministerio. Ir jie, su padėjėjais
svarstė lietuvių-lenkų santykius.

Po pasitarimų, bendrais žodžiais kalbant pasisėkė, kad
daug kur buvo surasti kompromisai ir pradėję įkaisti reikalai
šaltai apsvarstyti.

• **Į BALTIJOS KRAŠTUS JAV RUOŠIA TAIKOS KOR-
PUSO SAVANORIUS.** Bet jie, kol reikiama pasiruoš, dar
užtruks iki ateinančio birželio mėnesio.

• **NAUJAI ĮVYKDYTAS** Lietuvos žmonių populiarumas
rodo, kad buvusioji ministerė K. Prunskienė jau nebeįeina
net į 10 Lietuvos populiariausių asmenų skaičių.

• **AR KANADA NESUSISIMULKINO?** – toks klausimas
kilo skaitant pranešimą, kad į Vilnių buvo atvykęs Kanados
ambasadorius Lietuvai Phillips Michael. Lietuvoje šis amba-
sadorius negyvens. Jo nuolatinė rezidencija yra Stokholme,
Švedijoje.

• **"LIETUVOS AIDE" VALSTYBĖS LĖSOMIS LEIDŽIA-
MAM LAIKRAŠTY,** spalio 11 d. buvo atspausdintas rašinys –
Kas gaus Lietuvos Respublikos pasus? Straipsnyje daug
informuojamų žinių. Į klausimą ar tas pilietybės įstatymas
nebus persvarstytas, gautas toks atsakymas:

– *Kai kurios normos dar priimant įstatymą buvo aiškiai
kompromisinio pobūdžio, o šiuo metu jos dar labiau neat-
tinka visuomenės poreikiui. Jau yra sudaryta darbo grupė,
kuri rengia naują įstatymo redakciją. Spalio pirmoje pusėje
projektas turėtų būti pateiktas svarstyti parlamento komi-
sijoms. Po to apie jį galima bus pakaibėti plačiau.*

• **PER VILNIAUS RADIJĄ BUVO PRANEŠTA,** kad
Lietuva diplomatinis ryšius jau turi su 29-iom valstybėmis.

• **LIETUVOJE ĖINA SAVAITRAŠTIS "ATGIMIMAS".**
Antraštiniame lape pažymėta, kad tai Sąjūdį remiantis savaitraš-
tis. Kiekvienam savaitraščio numeryje, pirmo puslapio pir-
moj kolonoj, spausdinama skyrius – Lietuva per savaitę. Ir
joje – kas kur išvažiavo, kas į Lietuvą atvažiavo su kuo tar-
tasi, kur tuoj ar rytoj važiuos, kas ir kur derės.

Skaitai tuos pranešimus ir net galva pradeda suktis.
Galvoji, kada tie mūsų valdžios didieji turi laiko dirbti, nes
kituose laikraščiuose pilna užmetimų, kad tas ir anas reika-
las užmestas, neištyrinėta kaip reikiant, nepadaryta. Gal
apie tai rimtai pagalvos ir tie nuolat važinėjantieji?

• **IŠ DAUGELIO VALSTYBIŲ GIRDIMA,** kad jos Lietuvai
padėsiančios išėiti į krašto ūkio savarankiškumą, tik beveik
niekad nepasakoma kokia ta pagalba būsianti. Gal skelbian-
tieji ir tokių žinių turintieji, iš bendrybių pereinę į realią, skai-
čiais paremtą kalbą.

• **SPALIO 7 D. SUĖJO 3 METAI,** kai Gedimino pilies
bokšte plevėsuoja Lietuvos trispalvė. Reikia tikėtis, kad jos
iš ten jau niekas neiškels.

• **KAIP PRANEŠA LIETUVOS STATISTIKOS DEPAR-
TAMENTAS,** šiemet iš hektaro prikulta vidutiniškai po 34
centnerius grūdų. Atskiruose rajonuose, pagal žemės įdirbi-
mą ir jos gerumą, gauta: Radviliškis – 42.6, Pakruojis 42.5,
Joniškis – 42.2, Pasvalys – 41.9, Marijampolė – 40.6. Smė-
lėtose žemėse prikulta žymiai mažiau: Zarasai – 24.1, Igna-
lina – 25.1, Utena – 26.2, Molėtai – 26.7, Trakai – 27.1.

• **PALENGVA, BET PASTOVIAI,** tvirtėje Lietuvoje atkurti
Jaunųjų Ūkininkų Rateliai (JŪR) Pavyzdžiui, pernai į vykusią
metinę JŪR darbų parodą Žemaitijoje buvo suvažiavę nariai
tik iš trijų, o šiemet beveik iš visų Žemaitijos rajonų. Parodo-
je rodė pačių išaugintas daržoves, paukščius, žvėrelius, gy-
vulius. Jie buvo premijuojami ir jauniems augintojams du-
damos piniginės ar daiktinės premijos.

• **"GIMTASIS KRAŠTAS" PASKELBĖ SLAPTĄ KGB**
raportą, kaip jie ir kariuomenės daliniai organizavo ir vykdė
Lietuvos parlamento puolimą, TV ir spaudos rūmų bei kitų
svarbių pastatų užėmimą.

Girdint tą raportą pilnai suprantama, kodėl spalio 31 d.
sovietams vėl įteikta nota, kad ko greičiau iš Lietuvos
atsiimtų saugumą ir išvestų kariuomenę.

Korp! Neo-Lithuania suvažiavimo metu prisimenami mirusieji kolegos. Iš k.: J. Lendraitis, V. Mažeika – skaito mirusiųjų vardus, pavardes, V. Jonušienė ir A. Augaitis. Prie vėliavos – P.V. Jakubauskas ir Milda Rudaitytė.

NEOLITUANŲ SUAŽIAVIMAS – DIDŽIOJI SUEIGA

Mečys Valiukėnas

Išcivijos neolitanų su-
važiavimai (arba didžiosios
sueigos) daromi kas du me-
tai. Šiais metais (rugsėjo 6-
8 d.d.) suvažiavimas įvyko
Olympia Village, Wisc., ne-
toli Milwaukee. Suvažiavi-
mas vyko gražioje darbo
nuotaikoje, nors dalyvių
gausa buvo silpnokas. Olympia
Village daugiui neolitanų jau
žinoma vie-
tovė, nes joje įvyko dvi pro-
fesinės konferencijos. Savo
apimtimi šios konferencijos
praėjo su pasisekimu.

Aptariamas suvažiavi-
mas gerokai išsiskyrė iš
anksčiau būvusiųjų. Tai pir-
masis suvažiavimas, mūsų
Lietuvai laisvai valstybei!
sugrįžus į pasaulinę tautų
bendruomenę. Vytauto Di-
džiojo universitete, Kaune,
jau veikia LST Korp! Neo-
Lithuania. Atsisteigusi NL
jau valdo porą kambarių
buv. Neolitanų rūmuose,
Parodos gatvė 22, dabar Pa-
rodos gatvė 26. Neolitanai
čia naudojasi buv. valdybos
kambariu (antrame aukšte,
su išėjimu į balkoną) ir buv.
filisterių kambariu, pirma-
me aukšte plius pora greti-
mų kambarių. Kita šių rū-
mų dalis, įskaitant ir salę,
šiuo metu naudojama vaikų
priežiūrai...

Šiame suvažiavime daly-
vavo ir savo mintimis jį pra-
turtino dr. Rasa Rastauskie-
nė, Lietuvos Respublikos
Aukščiausios Tarybos (tau-
tininkų frakcijos) narė. Ji
šiltu savo žodžiu perdavė
laisvos Lietuvos sveikini-
mus Korp! Neo-Lithuania!
Dėkojo už ligšiolinį darbą ir
linkėjo sėkmės ateities ėji-
mams. Ją, dr. Rastauskienę,
į JAV iškviatė Amerikos
Lietuvių Tautinės Sąjungos
valdyba. Į šį suvažiavimą
drauge su ja atvyko dr. Pau-
lius Švarcas, ALTS pirmi-
ninkas ir Rūta Sakienė, šios
sąjungos vicepirminkė.

Suvažiavimo iškilmingą
posėdį trumpu sveikinimo
žodžiu pradėjo Jurgis Len-
draitis, Korp! vyr. valdybos
pirmininkas. Tautos himnui
nuaidėjus, Vaclovas Mažeika,
arbitr elegantiarum, kviečia
susikaupti ir pagerbti
mirusius dėl Lietuvos lais-
vės ir kolegas-es, išėjusius į
amžinybę pastarųjų dviejų
metų bėgyje. Skaitomas mi-
rusiųjų sąrašas: Mečys Ba-
liutavičius, Gražina Šodie-
nė-Balsienė, Stasys K. Ba-
lys, Antanas Čeciūš, Juozas
Čiburas, Ona Gailiūnaitė,
Vytautas Gerulaitis, Jonas
Juodikis, Juozas Jurevičius,
Antanas Kalvaitis, Ona Di-
džiulytė-Karužienė, Ona
Kasakaitytė-Nakienė, Alfon-
sas Norkus, Antanas Pustel-
nikas, Stasys Santvaras, Al-
binas Stiklakis, Jurgis Stra-
vinskas, Bronius Tiškus, Ju-
lius Trakymas, Paulius Va-
ris (Variakojis) ir Jonas Va-
saitis.

Mintimis turtingą ir pasi-
gerėtinai gražia lietuviška
tartimi paskaitą skaitė Vida
Jonušienė (JAV gimusi ir
čia mokslus ėjusi). Prele-
gentė apibūdino rugsėjo 8
d., kaip dvigubą lietuviams
šventę: tautinę ir religinę.

DARBO POSĖDŽIAI

Suvažiavimas išklausė
kelis pranešimus, darbo apy-
skaitas ir po paaiškinimų,
paklausimų jas patvirtino.
Jurgis Lendraitis, Korp! pir-
mininkas raportavo: 1989
m. rudenį valdyba išleidusi
naują dainorėlį. Valdyba
perėmė ir valdo Simo Kaše-
lionio palikimą. Ji rūpestin-
gai vykdo "Dirvos" novelių
konkursų paskelbimą, juos
laimėjusių autorių išskyrimą
bei jiems premijų išmo-
kėjimą. Taip 1989 m. pre-
mija buvo įteikta Rūtai Kle-
vai Vidžiūnienei, Los Ange-
les, 1990 m. Antanui Dun-
dzilai, Chicagoje, o šių me-
tų konkurso novelės skaito-

mos jūrų komisijos narių
Chicagoje. 1990 m. įvyko
antroji profesijų konferen-
cija. Joje dalyvavo apie 50
asmenų, vyr. valdybos narių
aplankyti Bostono ir Flori-
dos padaliniai. Suorgani-
zuota korporantų sveikini-
mas ir dovana filisteriui Juo-
zui Čiburai, ilgamečiui Si-
biri kaliniui. Korp! kaip
vienetas buvo įsijungusi į
gen. konsulo V. Kleizos komi-
tetą, rengiant priėmimą
amerikiečiams ir kitų valsty-
bių konsulams.

1990 m. kovo mėn. neo-
litanai buvo pagrindiniai
organizatoriai Lithuanian
Hotline, o vėliau ir Lithua-
nian Mercy Lift. Pastarasis
komitetas rūpinasi vaistų ir
medikamentų siuntimu į Lie-
tuvą, vadinasi, darbo sritis
plati ir ilgalaikė. Šios ka-
dencijos metu Korp! pirmi-
ninkui teko tris kartus susi-
tikti su JAV prezidentu
George Bush. Korporacijos
leidinys (monografija) pa-
rengtas spaudai. Šiuo metu
taisoma korektūra. Bendrau-
jama su Korp! Neo-Lithua-
nia Vytauto Didžiojo univer-
sitete Kaune. Vienam iš jos
atstėgėjų fil. Juozui Enče-
riui 1990 m. birželio m. vie-
šint Chicagoje buvo sureng-
tas jo pagerbimas. Jame da-
lyvavo apie 150 asmenų. Ko-
lega J. Enčeris apdovanotas
Neolitanų žiedu. Baigda-
mas pranešimą Jurgis Len-
draitis pareiškė padėką jo
artimiausiems bendradar-
biams, vald. nariams ir kor-
porantams.

Algis Augaitis, Korp! iš-
dininkas, savo pranešimą,
taupydamas laiką, išdalino
raštu paruoštą. Drauge išda-
lintas ir kontrolės komisijos
aktas. Korporacija finansi-
niai stovi gerai. Atskaito-
mybė vedama kompiuterine
sistema.

Vaclovas Mažeika, arbi-
ter elegantiarum referuoja
kiek daug pastangų reikėję
pakelti, norint susirasti Vo-
kietijoje, Amerikoje ar Lie-
tuvoje dirbtuvę, galinčią pa-
gaminti ligšiolinio stiliaus ir
medžiagos kepuraites...

(Nukelta į 5 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų •
Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę
• Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

ATLYGINIMAS UŽ SKRIAUDAS LIETUVAI

Antanas Dundzila

Paskutinių kelių metų bėgyje jau ne kartą spaudoje kėlėme Lietuvai padarytų skriaudų atlyginimo reikalą. Teigėme, kad Sovietų Sąjunga ir Vokietija – Lietuvą pasidalinusios ir okupacijos replėse laikiusios valstybės – privalo Lietuvai atsilyginti. Šiuo metu, atstatant kraštą, toks atlyginimas Lietuvai yra ypač reikalingas.

Keliamas reikalas rado pritarimo, tačiau net ir iš lietuvių susilaukė prieštara-

vimo. Jau 1989 metų rudenį teko matyti Lietuvoje paruoštą straipsnio rankraštį, bandantį išskaičiuoti padarytus Lietuvai nuostolius. Gaila, kad straipsnis buvo paruoštas labai paviršutiniškai ir nenuosekliai, tad LITUANUS jo negalėjo spausdinti. Straipsnio autoriai bei jį čia atvežę tarpininkai nesiėmė straipsnio perredaguoti. Tuo metu taip pat girdėjome Gorbačiovo grąsinimus, kad, Lietuvai norint atsiskirti, jai bus įteikta apie 30 milijonų sąskaita už sovietų Lietuvoje padarytus kapitalinius įrengimus. Į tai Lietuvos valdžios pareigūnai miglotai komentuodavo, kad ir Lietuva galinti Gorbačioviui įteikti sąskaitą, tačiau kokių nors konkrečių ieškinių niekas neskelbė. Taigi atsakymas nebuvo įtikinantis, reiškiamas. Pagaliau šią vasarą sužinojome, kad VLIKas Lietuvos valdžiai įteikė kokį tai apskaičiavimą, už kurį ministras pirmininkas padėkojo ir paminėjo, kad juo pasinaudos. Būtų įdomu tą apskaičiavimą matyti, sakykime, mūsų spaudoje.

Nuostolių ir skriaudų atlyginimo kėlimui prieštarausiantieji teigė, kad tokie ieškiniai yra tik nereali fantazija, kad iš jų nieko nebus, kad nereikia jais erzinti bei erzintis.

Pasirodo, kad antrojo pasaulinio karo skriaudų bei

nuostolių reikalas vis dėl to nėra numarinta fantazija.

Štai, 1991-X-17 d. WASHINGTON POST paskelbė žinutę, kad Vokietijos valdžia jau sutiko sumokėti \$290 milijonų lenkams už karo meto vergų darbą Hitlerio reichui. Lenkijos ieškinys teigia, kad vokiečiai apie 2.4 milijonų lenkų laikė vergais, kad iš jų apie vienas milijonas dar yra gyvų. Vokietija Lenkijai šią sumą sumokės trijų metų bėgyje.

Labai įdomu, kad vokiečiai, Lenkijai po karo pradėję net daug savo turėtos teritorijos, visai nekelia šio atlyginimo teisėtumo! Vokietijos kanclerio opozicija tik reikalauja, kad suderėtos sumos būtų išrinktos iš vokiečių firmų, karo metu pelnijusių iš šio vergų darbo. Dar daugiau, šiuo reikalu Vokietija taip pat veda derybas su Čekoslovakija ir Sovietų Sąjunga!

Lietuvai čia turime stiprų šių laikų precedentą.

Negali būti kalbos, kad sovietai nebūtų atsakomingi už 300,000 lietuvių, Sibiro tremtyje dirbusių vergo darbą ir daugybę kitų padarytų skriaudų. Negali būti kalbos, kad Vokietija neatsilygintų už trijų metų Lietuvos okupaciją karo metu. Ypač dabar, kai prieš Lietuvą murma lenkai, reikia kelti Lenkijos neteisėtą 20 metų trukusią Vilniaus krašto okupaciją, bei vokiečių – lenkų karo metu internuotų lenkų karių labai humaniško išlaikymo išlaidas. Reikia kelti ieškinius visoms valstybėms, kurios sovietams atidavė Lietuvos pasiuntinybes bei auksą.

Čia yra ne tik juridiniai pateisinami tarptautiniai ieškiniai, bet taip pat ir Lietuvai šiuo metu labai reikalingas Lietuvos reikalų viešas kėlimas tarptautinėje plotmėje.

Kartojame dar kartą:

KAIP APSIGINTI NUO STOROSIOS ŽARNOS VĖŽIO

Dr. D. Degesys

Mirimų skaičiumi storosios žarnos vėžys stovi antroje vietoje. Jį pralenkia tik plaučių vėžys. Mirtinumas nuo storosios žarnos vėžio yra 60%.

Apie 5% Jungtinėse Amerikos valstybėse gimusių vyrų ir 6% moterų jų gyvenimo eigoje susirgs storosios žarnos vėžiu. Nustatčius storosios žarnos vėžį anksti, mirtingumas būna mažesnis, būtent 20%. Juo anksčiau vėžys būna atpažintas, tuo geresnė būna prognozė.

Storosios žarnos vėžiui atsirasti svarbiausias faktorius tai žmogaus amžius. Galimybė susirgti vėžiu tiek vyrams tiek moterims padidėja po 40 metų amžiaus. Peržengus 50 metų ribą, rizika kiekvienais metais didėja dvigubai ir ji dar daugiau padidėja po 70 metų.

Dauguma, o gal net ir visi, storosios žarnos vėžiai prasideda žarnoje esančiuose polipuose arba adenomose. Nors ne visi polipai ir adenomos išsivysto į vėžį, bet daugelis jų tampa vėžiu, todėl žmonės, turintieji polipus arba adenomas privalo dažniau tikrintis ir juos šalinti. Vėžys, kuris prasideda normalioje storosios žarnos gleivinėje, yra gana retas atvejis. Apie 5% žmonių, turėjusių storosios žar-

nos vėžį, suserga antrą kartą pirminiu, ne metastaziniu vėžiu. Žmonėms, sergantiems žaizduotu kolitu (ulcerative colitis), ypač jeigu jų žarnos gleivinė rodo pakitimus, dysplasia vadinamus, galimybė susirgti vėžiu yra 50%.

Kodėl vėžys atsiranda mes tiksliai dar nežinome. Manoma, kad žmogaus genai turi didelę įtaką į storosios žarnos vėžio pradžią ir išsivystymą. Genai tai yra įvairių amino, tai yra baltymų sudarančių rūgščių, labai sudėtingi junginiai. Jie kontroliuoja kūno celių augimą ir jų funkciją.

Genai randasi chromozomuose. Žmogus jų turi virš 100.000. Jie dar nevysi ištirti, kiekvienas jų turi skirtingą paskirtį. Pavyzdžiui, aukštį reguliuoja vienas genas, plaukų spalvą kitas ir kūno vystymąsi dar kitas ir t.t.

Šių metų pradžioje du John Hopkins universiteto medicinos fakulteto gydytojai izoliavo geną, kuris jų manymu, reguliuoja storosios žarnos gleivinės celių augimą. Kitaip sakant, tas genas prižiūri, kad žarnos gleivinės celės augtų normaliai ne per greitai ir neišeitų iš joms nustatytų ribų.

Storosios žarnos gleivinės celių greitas ir be tvarkos, nekontroliuojamas augimas yra ne kas kitas kaip vėžio auglys. Pas kai kuriuos žmones šis storosios žarnos celių augimą kontroliuojantis genas būna defektyvus ir todėl nepajėgia kontroliuoti celių augimą.

Toks defektyvus genas yra paveldimas. Bet statistiniai duomenys rodo, kad tik dvidešimčiai procentų

visų storosios žarnos susirgimų įtaką turi genetiniai faktoriai. Tai reiškia, jeigu šeimoje vienas iš tėvų turi sveiką geną, o kitas defektyvų, tai jų vaikams galimybė susirgti storosios žarnos vėžiu yra 20%.

Eksperimentiniai tyrimai rodo, kad sujungus vėžio celę su normalia cele, rezultate gaunama celė (hibridas) nustoja vėžio savybių, kitaip sakant, sujungus dvi celes normalios celės genai pakeičia vėžio celės defektyvų geną ir atstato vėžio celę į normalaus augimo eigą.

Daugelio genų cheminė struktūra yra žinoma ir sukurta sveiką geną laboratorijoje yra galima. Dabartinė technika žino būdus kaip defektyvų geną, naudojant virusus, galima pakeisti laboratorijoje sukurtu sveiku genu. Pakeitus defektyvų geną gyvame organizme sveiku genu, būtų galima apsaugoti žmogų nuo vėžio ligos. Bet tokie bandymai kol kas vyksta tik laboratorijoje. Su gyvu organizmu panašūs bandymai kol kas nesekmingi.

Storosios žarnos vėžiui atsirasti didelę įtaką turi maistas. Skaitant statistinius duomenis išryškėja, kad maistas, susidedantis daugumoje iš riebios mėsos, sviesto ir riebalų, didina galimybę susirgti storosios žarnos vėžiu. Tuo tarpu maistas turintis daugiau daržovių ir vaisių skaidulų bei javy sėlenų, mažina tą galimybę.

Apskaičiuota, kad nesi- laikant gerai išbalansuotos dietos, galimybė susirgti vėžio liga yra 10 kartų didesnė, negu laikantis dietos, turinčios mažai riebalų, o daugiau vaisių, daržovių ir javainių. Kai kurie mokslininkai net mano, kad vaisiuose ir daržovėse randasi specifinės medžiagos, kurios apsaugo žmogų nuo

(Nukelta į 8 psl.)

Suvažiavimo pertraukos metu posėdžiavo Korpl Neo-Lithuania leidinio redakcinė kolegija: iš k. Jurgis Lendraitis, Vaclovas Mažeika, Mečys Valiukėnas, Petras V. Jokubauskas - dailininkas, techn. redaktorius, Jonas Jurkūnas, Antanas Juodvalkis ir Vytautas A. Račkauskas V.A. Račkausko nuotr.

TALENTINGAS LIETUVOS KARYS IR DIPLOMATAS

Prof. dr. Mečislovas Jučas

Sukako 650 metų nuo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino (1316-1341) mirties. Jis gynė žemaičių žemes nuo vokiečių riterių, koncentravo Lietuvos jėgas rusų žemėse vokiečių agresijai atremti, statė pilis ir įvedė jose nuolatinės sargybas, sukūrė valstybės valdymo sistemą, prijungė prie Lietuvos dalį baltų – jotvingių ir žemgalių. Gediminas surado naują kelią į Vakarų aplenkiant Ordiną ir pradėjo tam tikslui derybas su Lenkija. Jis sužlugdė Vokiečių ordiną įžūlią politiką, siekiančią per Lietuvos krikštą gauti lietuvių žemių.

Gediminas, anot Petro Dusburgo, buvo karaliaus Pukuvero sūnus (SRP, I. 155). Vytenis (1295-1316) buvo, matyt, Gedimino vyresnysis brolis. Kas buvo jų tėvas? Lietuvos metraščiai jo nemini. Vytenis buvo kilmingas valdovo sūnus, nes minėtas Dusburgas rašo, kad "Vitenes rex filius regis".

XVIa. tradicija, užrašyta Lietuvos metraščiuose, neteisingai vadina Vytenį Gedimino tėvu. Rusų istorijos šaltinis "Zadoščina", parašytas XIVa. pabaigoje, mini du Algirdaičius – Andrių ir Dimitrą, kurie 1380 m. Kulikovo lauke kovėsi su totoriais. Jie pavadinti kunigaikščio Skalmantės (Skolomendo) proanūkiams. Jeigu tai buvo taip, tai galima manyti, kad Skalmanto sūnus buvo Dusburgo minimas Pukuveras, o šio buvo keturi vaikai: didieji kunigaikščiai Vytenis ir Gediminas, Polocko kunigaikštis Vainius, ir Kijevo kunigaikštis Teodoras. Tai buvo nauja dinastija, neturinti tiesioginio ryšio su Traideniu. Gedimino dinastijos kilmė buvo aukštaičių žemė, nes, rašydamas vokiečiams, Gediminas vadino save "rex de Owsteiten".

Vokiečių ordino taktika buvo paimta dar iš kovų prieš arabus Palestinoje – skverbtis gilyn į priešo kraštą ir statyti jame pilis, kurių tapdavo tolimesnio skverbimosi išeities punktais.

Tokia karo taktika pasiteisino Prūsiose. 1283 m. vokiečiai, įveikę prūsų pasipriešinimą, pirmą kartą persikėlė per Nemuną ir ėmė terioti žemaičius. Jie pastatė prie Nemuno Ragainės (1289), Tilžės (1293), Skirs nemunės (1313), Jurbarko (1336), Marienburgo (1336), Bajerburgo (1337) pilis. Bet Gedimino vado-

vaujami žemaičiai ir lietuviai sulaikė prie Nemuno riterius ir neleido toliau jiems skverbtis į krašto gilumą. Tai liudija jų žygiai ir mūšiai Gedimino valdymo metais ties Bisena, Kolainiais, Veliuona, Peštve, Medininkais (Medvėgaliu), Aukaimiu, Raseiniais, Ariogala, Gaižuva, Paštuva, Karšuva, Putviais. Žemaitijoje riteriai tuomet nepastatė sau nė vienos pilies.

Dar didesnė sėkmė lydėjo Gediminą Livonijoje. Jis užmezgė ryšius su Rygos miestiečiais, arkivyskupu ir nukreipė juos prieš ordiną. Nuo 1297 m. prasidėjo kovos tarp Rygos arkivyskupo ir Ordino, kuris paėmė arkivyskupą ir nelaisvę ir užėmė jo Koknesės ir Turaidos pilis. Rygos miestiečiams Ordinas trukdė prekiauti su Hanza, 1298 m. Vytenis pradėjo derybas su Ryga (LUB. I. 714-715).

Vytenis ginklu parėmė rygiečius ir turėjo iš to politinės naudos. Lietuvos draugystę su Ryga tęsė Gediminas. 1322 m. jis pradėjo iš naujo derybas. Bet krikščionims derėtis su pagonimis neleido bažnyčia. Matyt, kad Rygos magistrato patiriamas, Gediminas 1323 m. pradžioje ir parašė popiežiui Jonui XXII laišką, kuriame paskelbė norįs krikštytis. 1323 m. gegužės 26 d. Gediminas pranešė Rygai, kad jis kreipėsi į popiežių krikšto reikalu ir ragino vyskopus ir kunigus vykti į Lietuvą. "Mes su krikščionimis kariaujame ne todėl, kad naikintume katalikų tikėjimą, bet gindamiesi nuo mums daromų skriaudų", – rašė jis. Nesulaukę popiežiaus atsakymo, Rygos arkivyskupas, Livonijos vyskupas, Danijos karalius ir Livonijos ordinas 1323 m. spalio 2 d. atsiuntė į Vilnių savo įgaliotinius, ir čia buvo pasirašyta taika. Sutartį patvirtino Gediminas "mūsų išmintingųjų tarybos patarimu" ir prikabinė savo antspaudą.

Pagaliau ir popiežius 1324 m. birželio 1 d. išsiuntė savo legatus Lietuvos krikšto reikalu į Rygą. Popiežius teigė, kad katalikų bažnyčia su savo institucijomis yra vieninga. Riterių ordinas gina krikščionis. Lietuvą kirkštys vyskupas Bartolomėjus ir abatas Bertrandas. Po to Lietuva su jos karaliumi bus priimta į krikščionišką valstybių tarpą o tarp krikščioniškųjų valstybių ginčus spręs pats popiežius. Gediminas turi

paklusti katalikų bažnyčiai. Gali būti, kad popiežiaus reikalavimas besąlygiškai pasiduoti katalikų bažnyčiai valiai ir priimti krikštą iš Ordino rankų atbaidė Gediminą. Ordinas, matyt, reikalavo pripažinti Rygos bažnytinę provinciją, o gal ir žemių užrašymo, kaip ir buvo Mindaugo laikais.

Iš Rygos popiežiaus legatai pasiuntė savo atstovus į Vilnių. Matys, kad Rygoje buvo suabejota dėl Gedimino ketinimo tikrumo. Gediminas priėmė pasiuntinius, bet dėl ketinimo krikštytis išsigynė. "Aš nedraudžiu krikščionių tarnauti Dievui savo papročiais, nedraudžiu rusams melstis jų apeiga ir lenkams jų papročiu ir mes garbiname Dievą mūsų būdu, juk mes turime vieną Dievą". Savo poziciją dėl atsisakymo krikštytis Gediminas oficialiai pasiaiškino tuo, kad vokiečiai netesėjo savo pažadų, kurstė prieš žemaičius "prieš tėvų tikėjimo išdaviką Gediminą". Žemaičių pagonyms ir rusų stačiatikiams bajorai pagrasino jam už tokį sumanymą. Popiežiaus legatai išvyko iš Rygos, bet paragino Ordiną laikytis su Lietuva taikos ketverius metus. Ipykęs Ordino atstovas parašė popiežiui, kad lietuvių tarpe "tik kalaviju galima platinti Kristaus mokslą". 1325 m. kovo 4 d. popiežius, kai Ordinas ėmė pulti Lietuvą, atskyrė jį nuo bažnyčios. Tai turėjo didelės moralinės reikšmės.

Gediminas buvo didžiausias savo epochos tolerantas religijos srityje. Jis, būdamas pagonis, statė Vilniuje vienuoliams dominikonams ir pranciškonams bažnyčias ir netrukdė jiems skelbti katalikų religijas. Pranciškonų šv. Marijos bažnyčia buvo net Vilniaus žemutinės pilies teritorijoje.

Gedimino laiškų tyrinėtojai paskelbė, kad jie buvo suklastoti vienuolių pranciškonų Rygoje, siekiant pasiskųsti popiežiui dėl rygiečių bėdų. Bet pokario istoriografija, ypač tokie žymūs tyrinėtojai kaip Juozas Jakštas ir Kurtas Forstreuteris, pareiškė, kad laiskai vis dėlto buvo rašyti Vilniuje, nes juose yra Rygos legatų buvimo Vilniuje smulkmenos. Bet Vilniaus pranciškonai parašę popiežiui daugiau, negu Gediminas žadėjęs, todėl legatams atvykus, jis ir išsigynė: "Bet jei kada nors galvojau apie tai (krikštą), tepakrikštys mane velnias".

(Bus daugiau)

Skaityt kit ir platinkit
DIRVA

ŠVENTINIUS SVEIKINIMUS SPAUSDINKITE DIRVOJE

Likę nepilni du mėnesiai iki didžiųjų švenčių – šv. Kalėdų ir Naujųjų metų. O pagal seną ir gražų paprotį, tų švenčių laukiant, vieni vienaip, kiti kitaip atsimename savo gimines, draugus, pažįstamus. Siunčiame vieni kitiems sveikinius, dovanas ar dar kitaip sugalvotus pasigarsinimus, kad esame jų neužmiršę, linkime sveikatos ir pridėdame dar kitų gražių žodžių.

Dirva iki šiol neragina, kaip geriau savo artimuosius prisiminti ir pasveikinti. Bet šiais metais jau norime pasiūlyti.

Čia spausdinam trijų dydžių sveikinimo korteles. Į visas jas, kaitaliojant raidžių didumą, galima daug ką įrašyti. Svarbu tik, kiek Jūs tam reikalui norit išleisti. Ne tik pasveikinti savo artimuosius, bet būkim atviri, ir savo laikraštį paremti.

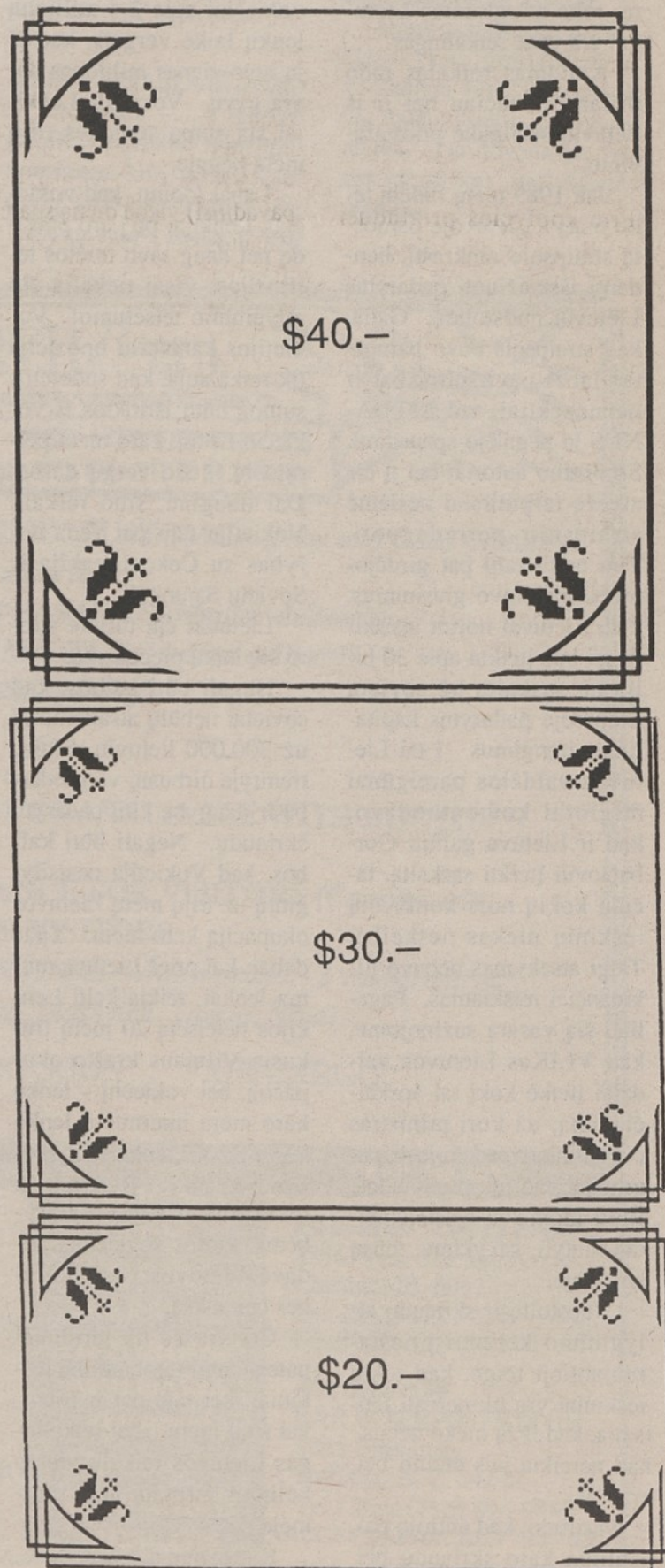
Mažiausia kortelė kaštuoja \$20.–, vidurinė \$30.–, o didžiausioji \$40.–. Į kortelę surašius sveikinimą ir pridėjus čia nurodytos sumos čekį, reikia atsiųsti Dirvai. Mes kortelę perrašysim laikraštinėm raidėm ir atspausime šventiniuose Dirvos numeriuose.

Visi lietuviški laikraščiai su pagrindu dejuoja, kad leidimo sąlygos nepaprastai brangėja, o dėl vyresniųjų skaitytojų mirčių prenumeratorių skaičius mažėja. Tuo tarpu naujų pajėgių imigrantų, kurie Dirvą ar kitą lietuvišką laikraštį tuoj užsisakytų, beveik nėra. Todėl, kad galą su galu sudurtume, reikia visokios kitos talkos.

Šventinius sveikinius Dirvoje pradėsime spausdinti lapkričio mėn. antroje pusėje.

Būsim dėkingi, jeigu į tą mūsų kvietimą atsiliepsit. Jūsų giminės ar draugai, pamatę tokį sveikinimą Dirvoje, tikrai apsidžiaugs.

Jūsų DIRVA,
19807 Cherokee Ave.
Cleveland, OH. 44119

SENOJI KERNAVĖ

Dr. Vincas Kryževičius

Kernavės bažnyčia ir parapija apie 1400 metus buvo įkurta paties Vytauto Didžiojo. Bažnyčia buvo pavadinta Šv. Marijos Dangun Ėmimo vardu. XVI a. viduryje ji galėjo būti perstatyta ir įsteigta Šv. Mykolo altarija. Žinoma, kad 1560 m. liepos 15 d. šią altariją po kunigo Alberto Narbuto mirties Vilniaus vyskupas Valerijonas Protasevičius paskyrė žymiam Lietuvos teisininkui, vienam Antrojo Lietuvos Statuto autorių ispanui Petru Roizijui (LVIA, f. 1275, b. 606).

1729 m. iš ažuolinių rąstų pastatyta Kernavės bažnyčia 1933 m. buvo nugriauta, mat 1916-1925 m. buvo pastatyta ją pakeitusi nauja mūrinė bažnyčia. Kernavėje yra ir mūrinė koplyčia, kurioje palaidoti: Puzinų, Riomerių, Lubeneckų ir Chrapovickių šeimų nariai. Prie koplyčios prigludusi XVIII a. iš kirviu tašytų rąstų, tvirtintų rankų darbo vinimis, pastatyta koplytėlė. Kernavės kapinėse ilsisi Lietuvos dailininkas K. Rušcekas, knygnešys K. Baužys (1860-1935).

Čia atgulė 1920 metų vykusią kovą su lenkų grobikais žuvę didvyriai savanoriai. Ant jų kapaviečių – kuklūs paminklai ar kryželiai. Jie primena, kokia kaina mūsų senoliai ir tėvai apgynę Lietuvai labai brangią šventą Kernavės žemę.

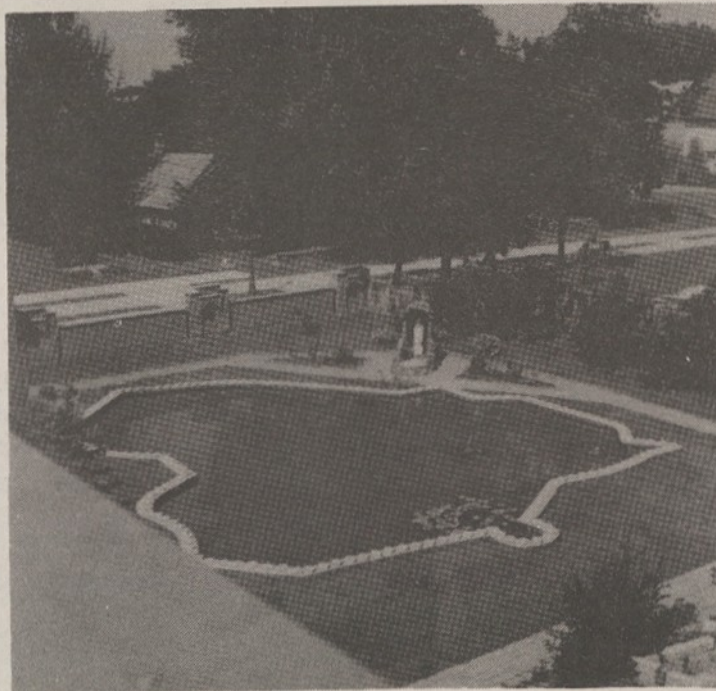
Kernavę išgarsino lenkų rašytojas Feliksas Bernotovičius romane "Pajauta, Liz deikos duktė, arba lietuviai XIV amžiuje". Išleista lenkų kalba, ši knyga vėliau buvo išversta į anglų, prancūzų kalbas. Lietuviškai ji

išspausdinta 1886, 1898, 1911 ir 1922 m. Atgavus nepriklausomybę, būtinai reikia dar vieno jos leidimo. Tik kodėl šio nuostabaus kampelio nepastebi lietuviai rašytojai.

Pajautos vardu vadinas, mano supratimu, pats gražiausias Neries slėnis. Mažai kas Lietuvoje apie jį žino, o ir savo akimis jį ne daug kas matęs. Čia pabuvoti vertėtų kiekvienam lietuviui. Šio slėnio dar taip nesena tragedija gali paliudyti, kiek daug mūsų tauta iškentėjo, jos sūnų ir dukrų krauju nušlakstytais keliais eidama į Nepriklausomybę. Iš visų mūsų tautai padarytų nusikaltimų pats žiauriausias buvo komunizmo maro skleidėjų vykdytas genocidas. Širvintų rajono tironai (kitais būvusio kolūkio pirmininko ir partorgo, kurie valdė Kernavės apylinkę, ne pavadinsi) vieną dieną suarė Pajautos slėnį, išdėkė vieną brangiausių Lietuvos praeities paminklų.

Tą nuožmaus bolševikų poelgio nulemta dvasios kančią skaudžiai pergyveno ne tik studentai, savo rankomis grumtelis po grumstelių atkasinęję tas vietas ir vis rasdavę neįkainojamos vertybės archeologinių paminklų, bet ir kiekvienas doras lietuvis. Šiuos dvasinio genocido vykdytojus privalo teisti tautos teismas, jie turi sėsti į antrojo Niu Bernbergo kaltinamųjų suolą už tai, kad niokojo šventą Lietuvos Žemę.

Išsamiai viename straipsnyje aprašyti Kernavės miestą, jo apylinkes, kaip ir visą Lietuvą, neįmanoma. Reikia čia atvykti, užkopti ant

Kernavės bažnyčios rajone įrengtas patrauklus tvenkinys, kuris vaizduoja Lietuvos žemėlapių rubežius. Dirvos nuotr

piliakalnių, nusileisti į Pajautos slėnį.

Tą dvasinę palaimą patyręs iš tolimiausio krašto tėviškės aplankyti atkakę tautietis ar ir visai Lietuvos nematęs svetimšalis, kaip tas Getės herojus išgirs iš širdies gelmiu plaukiantį sie los balsą "Sustok, akimirka žavingai!" Apie tai pasakojo

neseniai Kernavėje apsilankęs Lietuvoje gerbiamo laikraščio "Dirva" redaktorius Balys Gaidžiūnas. Ir ne tik jis. Kiekvienas čia pabuvojęs pajunta nerimastingą Lietuvos širdies tvinksnį. Ar gali būti žmogui didesnė laimė už tą, kurią jauti užčiuopęs gimtinės pulsą?

(Pabaiga)

Kernavėje pastatytas dailiais ornamentais išpuoštas kryžius atminti krikščionybės 600 m. sukaktį. Dirvos nuotr

NEOLITUANŲ SUVAŽIAVIMAS

Mečys Valiukėnas

(Atkelta iš 2 psl.)

Šiuo metu jau esą surasta JAV tokia dirbtuvė ir baigiam su ja susitarti dėl kepuraičių gamybos. Ta pačia proga jis, Mažeika, pagarsino kiek ir kokio turto randasi jo, žinioje. Taip pat jis pranešė kiek, kokių knygų ir korporacijos insignijų dovanota Korp! Neo-Lithuania Lietuvoje.

KITI PRANEŠIMAI

V.A. Račkauskas pranešė, kad šią kadenciją Garbės teismas neposėdžiavęs, nes neturėjęs nė vienos bylos.

Korporacijos leidinio redakcinės kolegijos pranešimą padarė J. Jurkūnas. Leidinio rankraščiai ir iliustra-

cijai nuotraukos jau atiduotos spaustuvei. Beveik visi rankraščiai esą surinkti ir baigiama skaityti antoji korektūra. Leidinys turės (įskaitant nuotraukas) apie 350-400 psl. Jo turinį sudaro desėtkas skyrių: 1. Savo keliu, 2. Išsilaisvinusi Lietuva, 3. Tautinė akademinė šeima, 4. Praeities nuotrupos, 5. Terorui siaučiant, 6. Veiklą tęsiant, 7. Su išėjimu, 8. Pasisakymai ir kritika, 9. Į amžinybę iskelia vusieji. Šio leidinio leidėjas – Korp! vyriausioji valdyba. Jau renkama prenumerata. Prenumeratos reikalus tvarko – Vaclovas Mažeika, 519

North Halien Terrace, Park Ridge, IL. 60068.

TAUTINIS KULTŪROS FONDAS

Apie šį fondą painformavo Jonas Jurkūnas. Fondas jau turįs kapitalą \$60.000. Fondas susirišo su Lietuvoje veikiančiu Represijų tyrimo centru. Fondas finansiniai šio centro veiklą remia. Šiuo metu represijų centras kompiuteriniu metodu sudaro represuotųjų kartoteką, kurioje jau turima 150.000 pavardžių. Ateinančių pavasarį numatoma Represijų tyrimo centrui pasiųsti antrą kompiuterį. Represuotųjų kartoteka naudojama studiją apie genocidą Lietuvoje rengiant. TK Fondas bendradarbiauja ir su Lietuvos biblioteka, kuri šaukiasi paramos knygomis, kuriose tariamas paskutinis mokslo žodis. Taip pat šis fondas savo uždaviniu skaito, finansinę paramą teikti iškilesniems studentams-ėms.

VADOVYBĖS RINKIMAI

Į Korporacijos vyr. valdybą išrinkta penki nariai, kurie pareigomis pasiskirstė taip: Vida Jonušienė pirmininkė, Jurgis Lendraitis vicepirmininkas, Algis Augaitis išdininkas, Vaclovas Mažeika arbiter elegantiarum ir Lora Blažytė-Mikužienė sekretorė.

Į revizijos komisiją išrinkti: Vida Girdvainienė, Vitas Plioplys ir Pijus Stončius.

Į garbės teismą: Juozas Graužinis, Audronė Karalienė, Vytautas Račkauskas ir Mečys Valiukėnas.

Į Korporacijos tarybą išrinkti: Alvydas Arbas, Jonas Jurkūnas, Algis Jonušas, Rimas Bitėnas, Kazė Kazlauskienė, Viktoras Stankevičius, Cezaris Modestas, Rūta Empekerienė, Arūnas Vaitiekaitis ir Antanas Juodvalkis.

NUTARIMAI

Baigiant suvažiavimą, priimti šie nutarimai:

Suvažiavimas pareiškė padėką Korp! vyr. valdybai, pirmininkaujamai fil. Jurgio Lendraitio ir visiems kitiems neolitanų postams už atliktą darbą. Suvažiavimas užgria šios valdybos iniciatyvą, organizuojant bei dirbant Lithuanian Hotline ir Lithuanian Mercy Lift. Reiškia padėką fil. Vytautui Abraičiui už Naujosios Vilties redagavimą. Suvažiavimas įgaliojo vyr. valdybą, pasveikinti Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos Pirmininką Vytautą Landsbergį, pareiškiant jam ir visiems jo bendradarbiams, tarybos ir vyriausybės nariams padėką, už jų pastangas, milžiniškusėjimus, atvedusius Lietuvą į nepriklausomybę.

Neries vingis ties Kernave – Pajautos slėnio pradžia.

KĄ GALI PADARYTI DU DARBŠTŲS ŽMONĖS...

Adomas Kantautas pasakoja apie save:

Gimiau 1910 metais sausio mėnesio 19 dieną Kėdainių apskrityje, Dotnuvos valsčiaus Daškonų kaime, iš Adomo ir Onos (Soltanaitės) Kantautų. Mano tėvas, susipratęs patriotas lietuvis, savo jaunystėje lankęs Šiaulių gimnaziją, kaip tik tuo metu, kai buvo leidžiama ir mokinių skaitoma "Aušra". Jo mokslo draugai buvo Povilas Višinskis, kunigas Pranskietis.

Pradžios mokyklos pirmąjį skyrių pradėjau lankyti 1919 metų pavasarį Kėdainiuose. Tame pačiame mieste baigiau ir trečiąją gimnazijos laidą 1928 metais. Tų pačių metų rudenį įstojau į Kauno Vytauto Didžiojo universitetą, technikos fakultetą. Studijavau elektrotechniką. Mokiausi iki 1930 metų pavasario. Gavęs Finansų ministerijos stipendiją, balandžio mėnesį išvykau į Daniją studijuoti ekonomikos ir praktybos mokslus. Juos baigiau 1934 metų pavasaryje įgydamas komercijos bakalauro laipsnį.

Grįžęs Lietuvon pirmiausiai pradėjau dirbti Pieno-centre, o kiek vėliau Valstybinėje draudimo įstaigoje. Kaip tik tuo laiku Švietimo ministerija nutarė įsteigti trijų metų Prekybos mokyklą Šiauliuose, pavadinta Šiaulių Valdžios vidurinę prekybos mokyklą. Mane pasikvietęs Kultūros ir švietimo departamento direktorius paskyrė jos direktoriumi.

Į Šiaulius važiauvau labai nenoromis, Greitai sutvarkiau mokyklos patalpas, pasamdžiau mokytojus ir apie spalio mėnesį iškilmingo, su įvairių visuomenės veikėjų prakalbomis, mokyklos atidarymo ceremonijų, pradėjau dirbti.

Šios mokyklos direktoriumi buvau iki 1936 metų rudens, kol nepašaukė atlikti karinės prievolės. Buvau priimtas į Karo mokyklą aspirantu. Po metų (1937 m.) su jaunesniojo leitenanto laipsniu ir Vytauto Didžiojo Ordino III-ojo laipsnio medaliu buvau paleistas atsargon.

Baigiantis karo tarnybai, nusprendžiau į direktoriaus kėdę Šiauliuose nebegrįžti. Labai norėjau padirbėti prekyboje. Kadangi apie 80% Lietuvos importo buvo nukreipta per Klaipėdos uostą, todėl pasiprašiau, kad mane priimtų muitinės darbuotoju – kaip tik tuo metu buvo

laisvas etatas, todėl pradėjau dirbti jaunesniojo muitininko pareigose. Darbas labai patiko. Labai daug sužinojau apie importo kelius ir kryptis, kokios prekės vežamos ir pagaliau, sužinojau apie įvairias prekybininkų mechinacijas...

Maniau šį darbą dirbti ilgai, tačiau, anaipol, neturėjau ramybės ir ten. 1938 metų pavasaryje "Maisto" vyriausiasis direktorius per kitus žmones teiravosi ar aš nesu-tikčiau perimti šios įstaigos tarybos ir vėliau perimti Tauragės "Maisto" fabriko vadovavimą.

Ilgai galvojau ir apsisprendžiau – sutikau. Neužilgo buvau paskirtas Šiaulių "Maisto" fabriko vice-direktoriumi, o nuo 1939-ųjų – Tauragės fabriko direktoriumi. Čia išdirbau ligi 1940 m. lapkričio, kol sovietinė valdžia atleido iš tarnybos.

Prasidėjus karui buvau paieškomas, kad grįžčiau į pareigas Tauragėje. Taip ir padariau, bet pamatęs sukurtus vokiečių planus, liečiančius Lietuvos ekonominę gyvenimą ir mūsų tautos ateitį, nenorėjau su jais bendradarbiauti.

Apsivedėme 1940 metais Tauragėje, kur tuo laiku buvau "Maisto" direktoriaus pareigose, o Filomena Augytė namų ūkio instruktorė. Vokiečių okupacijos metus praleidome mano tėvo ūkyje Daškonyse po šimtamečių ažuolų planuodami netikrą ir nežinomą ateitį. Artėjant rusų kariuomenei, pasikinkę arkliukus, traukėmės į vakarus. Po ilgesnio sustojimo Landsberg an der Warthe perbėgome per sieną į Šveicariją. Planavau tęsti studijas daktaratui paruošti ir jau buvau priimtas į St. Gallen Universitetą, bet, deja, negavau stipendijos ir teko pasitenkinti Radio Technikų mokykla Zueriche.

1947 m. gruodžio mėn. išvykome į Kanadą, Alberto Provinciją, pas mano ten gyvenantį dėdę ūkininką kaip jo ūkio nuomotojai-žemdirbiai. Po atliktos vienu metų darbo sutarties, per sikėlėme į Edmontoną ir pradėjau dirbti radio techniku, o žmona Universiteto ligoninėje kepėja. Techniko darbas gerai sekėsi, tačiau ne tik radio, bet ir vargonus ir elektrinius aparatus o žmona po 4 metų pakilo iki diatitian.

Edmontone gyveno daug senų imigrantų lietuvių o po

Adomas ir Filomena Kantautai darbingaisiais metais.

1949 m. pradėjo vis daugiau ir daugiau naujų atvažiuoti. 1949 m. įvyko pirmutinis Edmontono lietuvių susirinkimas. Buvo labai sunku skirtingų pažiūrų žmones suglausti į vieną organizaciją. Mes dėjome visas pastangas, kad partijomis nesisiskaldytų, aš nesireklamavau kad buvau neo Lithuanas, ir nenorėdamas savo seserims Lietuvoje pakenkti. 1951 m. gale į Edmontoną atvyko kun. B. Jurkšas ir laikinai apsistojo vyskupijoje. Vyskupas labai nenoromis leido lietuvių misijos-parapijos organizavimą ir įsteigimą. Mes jau turėjome automobilį, tad abu su žmona ir kunigu mėginome aplankyti ir suregistruoti visus Edmontone ir apylinkėse gyvenančius lietuvius: surašėme 200 Edmontone ir dar 170 apylinkėse. Statistikos biuras rodė, kad Albertoje gyvena 1200 lietuvių kilmės žmonių, daugumoje ūkininkų.

Pribrėdo reikalas statyti lietuvių namus Edmontone. Daug darbo teko padėti telkiant lėšas, ruošiant planus ir posėdžiaujant, beto dar lankant lietuvius po centrą ir šiaurinę Albertą. Netrūko savanorių namų statybai užtat jau 1954 m. Vasario 16 dienos minėjimas buvo surengtas savose patalpose.

Iki 1959 metų daug laiko pašvęsdavome lietuvių organizaciniais reikalais. Nors techniko darbas buvo gan gerai apmokamas, bet man, mylinčiam knygas, buvo vis "ne prie širdies". Pasitarę nusprendėme, kad reikia keisti profesiją. Buvau priimtas į Graduate School

University of Washington, Seattle mieste, USA. Po 12 sunkaus darbo mėnesių baigiau bibliotekinių mokyklą gaudamas "Master of Library Science".

University of Alberta, pakvietė mane grįžti į Edmontoną ir dirbti bibliotekoje – knygų užpirkimo ir bibliografijos skyriuje. Kadangi laisvai vartoju vokiečių, danų, rusų, lenkų ir anglų kalbas, tai buvau jiems labai reikalingas. Darbas gerai sekėsi. Abu su žmona pripratome naujose sąlygose, buvome aktyvūs universitete esančių organizacijų ir grupių nariai ir susidarėme gerą draugų būrį.

Nepamiršome ir savo senų pareigų būti lietuviams – kur tik pasitaikydavo proga aiškindavome savo kilmę, kaip buto apstatymu, lietuvių menininkų paveikslais, knygomis, valgių gaminių, lietuviška muzika. Filomena sutikdavo pakalbėti apie Lietuvą susirinkimuose, seminaruose ir net pradžios mokyklose specialiose programose.

1967 metais, Kanados šimtmečio minėjimo proga padovanojome Provincial Museum of Alberta tautinius kostiumus, kuriuos specialiai išaudė A. Tamo šaitienė ir pridėjo jų aprašymą. Buvo malonu ir tai, kad provincijos valdžia apmokėjo drabužių išsigijimo išlaidas. Nuo 1954 m. edmontoniečiai dalyvaudavo "Carnaval of Nations" paruošimuose.

1972 metais mes asmeniškai buvome pakviesti Kultūros Ministerio Hon. Horst Schmidt dalyvauti Al-

berta Cultural Heritage Conference ir raštu įteikėme savo nuomone apie tautinių kultūrų puoselėjimo reikšmę.

Nuo 1960 m. dirbdamas bibliotekoje, savo laisvalaikiu pradėjau ruošti Lietuvą liečiančių knygų sąrašus ir po 12 m. sunkaus darbo gimė "A Lithuanian Bibliography". Recenziją Dr. J. Balio buvo "Dirvoje" 1975 m. rugpiūčio 27 d. nr. 56, p. 5-6, o tik dalį kitų pridedu atskiruose lapuose.

Mano užsimotus darbus pristabdė 1969 m. širdies priepuolis. Laimei atsiga-vau, bet 1979 m. beruošdamas bibliografijos papildymus gavau kita širdies priepuolį. To negana 1985 m. ištiko "stroke". Buvau gan smarkiai paveiktas ir dabar dar jaučiu pasekmes.

Mus Edmontone aplankė visos trys mano seserys iš Lietuvos: Felicija, Viktorija ir jauniausioji Aldona. Jos atvykdavo pavieniui nes drauge keliauti negavo leidimo. Dėl mano sveikatos mes Lietuvoje nebuvo.

Lietuviškas organizacijas ir spaudą rėmėme ne tik savo darbu bet ir lėšomis. Pav. Kanados Lietuvių Fonde jau turime \$48,000. įnašą, o K.L. Bendruomenės ir jos vajui Lietuvai įnešėme \$3,500. Aukojome taipogi Kanados Lietuvių Muziejų –Archyvą statant, o seniau remdavome ALKA muziejų. Kelionėms į Lietuvą palengvėjus, pradėjome siųsti aukas Sibire buvusių tremtinių organizacijai. Kad tik Dievas duotų jiems numesti pančius ir didelių aukų išvengti.

Pernai 1990 m. birželio 8 dieną atšventėme auksinę vedybų sukaktį Edmontono Lietuvių Namų salėje, dabar man jau netoli ir 83 metai, taigi laikas tikram poilsiui, prisiminimams, tinginiavimui, prie ko aš vis negaliu priprasti.

Apie Aldoną ir Filomeną Kantautus laikraščiuose ir žurnaluose yra atspaus-tų daug įdomių atsiliepimų. Visų jų nepakartos. Čia, kaip pavyzdį, paėmėme iš "Draugo" dienraščio Jono Sako rašinį, atspaus-tą 1977 m. rugsėjo 2 d. Red.

VIENOS EKSKURSIJOS ISPŪDŽIAI Kantautų veikla Albertoje

Sios vasaros pradžioje vieną antradienio popietę Kanados Alberto provincijos sostinėje Edmonton aerodrome nusileidome trys čekigiečiai: Mečys ir Faustina Mackevičiai ir aš (Jonas Sakas). Mūsų čia laukė

(Nukelta į 7 psl.)

LENKŲ MAŽUMA LIETUVOJE

Antanas Dundzila

(Atkelta iš 1 psl.)

Sąjūdžio atstovai į šiuos užmetimus reagavo. Sąjūdis teigė savo pasiryžimą garantuoti tautinės mažumos teises, bet, savaime aišku, atmetė teritorinės autonomijos reikalavimą. Tarp kitų argumentų Sąjūdis išpėjo, kad Maskva išpučia ir palaiko lenkų nusiskundimus, tuo bandydama griauti lietuvių tautinio atgimimo pastangas.

Toliau straipsnis komentuoja valstybinės lietuvių kalbos įstatymą ir, jo pasėkoje, skelbtas rezoliucijas apie teritorinę autonomiją, lenkų ir rusų nepasitenkinimą. Peržvelgiami istoriniai įvykiai, pvz., 1990 m. rinkimai, 1991 kovo 11, Sovietų Sąjungos ir Lietuvoj pravesiti 1991 m. referendumai ir t.t. – ir komentuota, kaip šie įvykiai atsiliepė į lenkų mažumos "teises" bei reikalavimus.

Straipsnis skelbia tokius duomenis, kurių eilinis išeivijos skaitytojas bent konkrečiai gal ir nežinojo. (Čia jau truputį kita tema, bet ji tik dar kartą parodo, kaip prastai išeiviją informuoja Lietuva; šį reikalą jau anksčiau kėlėme DIRVOJE.) Taigi, 1990-XI-25 Lietuvos parlamentas (Aukščiausioji Taryba, AT) atidėjo iki 1995 lietuvių valstybinės kalbos įvedimą tose apylinkėse, kuriose gyventojų dauguma lietuviškai nekalba... Taigi, 1991-I-29 AT leido naudoti mažumos kalbą vietinėj administracijoje ir statyti viešus užrašus mažumos kalba... Tą pačią dieną AT įpareigojo vyriausybę iki V-1 paruošti etninių mažumų aukštojo mokslo programą... 1991-I AT įsipareigojo paruošti administracinės teritorinės struktūros planą, kuriame Šalčininkų ir Vilniaus apylinkės būtų išskirtos į atskirą teritorinę apygardą su tam tikrais socio-ekonominiiais reikalavimais... Mieli Dirvos skaitytojai, ar apie šiuos nutarimus žinojote, ar tie nutarimai Jums atrodo reikšmingi, ar jie Jums rūpi?

Aišku, lenkai turi ir "dar neišspręstų" reikalavimų ar pageidavimų, jų tarpe: lenkų kalba pamaldas Vilniaus katedroje (ar ne keistoka, kad religiniai klausimai keliama ne su bažnytine hierarchija, bet su Helsinkio komisijos atstovais?), lenkų kultūrinių paminklų atstatymą, aukštojo mokslo instituciją lenkų kalba, lygu socio-ekonominių lenkų mažumos traktavimą ir dvigubos Lenkijos – Lietuvos pilietybės reikalą. Kai kurie iš šių

tikrinti – kad mūsų interesai būtų tinkamai pristatyti. Tu rintis reikalo su Amerikos Kongresu, čia yra natūrali pasireiškimo dirva Amerikos lietuvių veiksmams, aišku, reikalus koordinuojant su Lietuvos ambasada.

Atėjo laikas mūsų išeivijos veiksmams pasirūpinti oficialaus, kompetetingo Lietuvos reikalų konsultanto buvimu šioje Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisijoje. Išeivija privalo dalyvauti tokių, mums svarbių Kongreso dokumentų ruošime ir skelbime.

Jau kaip minėta pradžioje, lenkams spaudžiant mus, reikia kelti ir skriaudžiamos lietuvių mažumos Lenkijoje reikalą. (1991-X-26)

MAISTO SIUNTINIAI Į Lietuvą ŠVENTĖM žemesnėm kainomis:

dešros, sūris, aliejus, mėsa dėžutėse, ryžiai, cukrus, kava ir kt. 55 svarų pats mėgstamiausias – tik \$90.– Turime ir kitokių.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
312-436-7772.

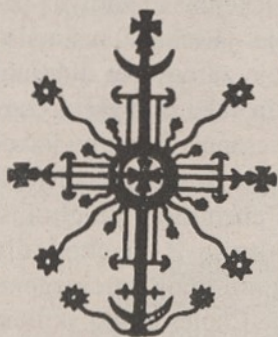
DĖMESIO!

Tai savaitinis Lietuvių tautinės sąjungos laikraštis, leidžiamas Lietuvoje ir redaguojamas Rimanto Smetonos. VILTIS ieško paramos ir prenumeratorių J.A. Valstybėse.

Prenumerata metams oro paštu 45 doleriai.

VILTIS galima užsisakyti pas Vaclovą Mažeiką –
519 N. Halien Terr. Park Ridge, IL. 60068
Tel. 708-823-3607

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti
skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

KĄ GALI PADARYTI DU DARBŠTŲS ŽMONĖS...

Adomas ir Filomena Kantautai jau poilsio metams atėjus.

(Atkelta iš 6 psl.)

edmontiškiai bičiuliai Adomas ir Filomena Kantautai.

Adomas ir Filomena Kantautai yra autoriai didžiulės knygos "A Lithuanian Bibliography", kurią išleido Albertos universitetas. Knyga turi 725 psl., kuriuose telpa informacijos apie visas lietuviškas ar Lietuvą liečiančias knygas ir dauguma straipsnių. Prie šio darbo Kantautai užtruko 12 metų, susirašinėdami ir net važinėdami rinkti medžiagą.

Po trumpos multinės procedūros leidomės į Kantautų namus Sascavalau upės pakraščiais. Patogiai įkurdinti šeimininkų rezidencijoje, džiaugėmės seniai su tiktais bičiuliais. Šeimininkai suplanavo ir įvykdė visą mūsų svečiavimosi programą taip, kad mums nereikėjo rūpintis, kur vykti ir ką pramatyti. Nereikėjo nei skubėti, nei nuododžiauti, kasdien buvo vis kas nors naujo.

A. Kantautas dirbo Albertos universiteto bibliotekoje keturiolika metų. Ir dabar pensininkaudamas dar ten gelbsti. Porą kartų lankėmės universiteto bibliotekoje, kurią šeimininkas mums aprodinėjo. Buvo malonus siurprizas, kai parodė visą skyrių lietuviškų knygų. Biblioteka turi jau 730 lietuviškų knygų savo kataloguose ir dar tiek nekataloguotų. Kai Kantautai čia atvyko, nebuvo nė vienos lietuviškos knygos. Jie pasirūpino, kad universitetas jų pirktų, bet ir patys savo knygų jam perleido. Lietuviškų knygų katalogavimu A. Kantautas rūpinasi ligi šiol.

Mūsų šeimininkų šiltų santykių su ne mažu universiteto personalo skaičiumi dėka, lankydami universitete, buvome mielai ir šilčiai sutikti. Mums buvo parodyta pora universiteto pas

tatų, kurie buvo suprojektuoti lietuvių architekto Vaitekūno, Universitete lankėmės bent pustuzinį kartų. Daugumas jo pastatų nauji, erdvūs, gražiai išdėstyti, atsižvelgiant į gamtos aplinką.

Vieną dieną aplankėme universiteto "Division of East European Studies" ir "Central and East European Society of Alberta" (CEE SSA). Šios organizacijos egzekutyviniame komitete yra ir lietuvis A. Dudavičius. Šiuose organizacijose ir įstaigose yra gausu ukrainiečių ir lenkų. Mums teko susipažinti su ruse dr. T. Yodlin ir lenke dr. Matejko, kuri sakėsi kilusi iš Vilniaus. Šios įstaigos taip pat turi lituanistinės medžiagos. Gaila, kad lietuvių Albertos provincijoje yra nedaug. Tarp septyniolikos centrinės Europos tautinių grupių Albertoje yra tik 1845 lietuviai. Iš viso šių grupių žmonių Albertoje yra apie pusė milijono.

Apžiūrėjome miestą ir apylinkes. Gamta panaši į lietuvišką. Pažvejojome švariuose Vaudeas ežeruose, matėme indijonų rezervatą, aplankėme Canadian Rokies dalį ir porą nacionalinių parkų. Pravažinėjome apie 1000 mylių. Visa tai galėjome padaryti dėl mūsų planingo suorganizavimo.

Dvi savaitės prabėgo palikdamos mums malonių ir vertingų išpūdžių. Be labai malonių asmeninių išpūdžių, tenka pasidžiaugti ir pastebėti, kiek daug gero lietuviškai kultūrai gali padaryti viena planingai ir ištvėringai dirbanti kultūringa lietuviška šeima.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

TYLUSIS DZŪKIJOS GROŽIS

Henrikas Gudavičius

Profesoriaus Kazio Sešgelgio parengtas "Lietuvių liaudies meno" albumas, kuriame yra 466 koplytėlių ir kryžių nuotraukos, daugeliui tikriausiai bus liūdnas dokumentas. Kiek kryžių, kurie buvo nufotografuoti prieš 20 metų, šiandien jau nerasime nei kaimuose, nei muziejuose. O albumo prarmėje skaitome, kad Žemaitijoje dabar išliko tik pusė procento tų pakelės paminklų, kuriuos 1938 m. užregistravo profesorius Ignas Končius. Dotnuviškiai mokslu vyrai, plikindami mūsų laukus ir pakeles, pūtė į vieną dūdą kartu su vyriausiais ideologais. Griuvo ne tik ažuolai, bet ir kryžiai. Bet giriniai dzūkai nukentėjo mažiau. Tie penki Tomo Miškinio kryžiai, kuriuos matome albume (nuotraukos, pažymėtos numeriais 248, 249 ir 303) ir šiandien tebestovi senajame Mančiaragės kaime. Tėbėra ir senieji Zervynų, Rudnios, Puvočių kryžiai. Daug gyvų senojo kraštovaizdžio simbolių dar galima pamatyti, jei keliausime ne asfaltuotais greitkeliais, o tyliais miškų ir laukų keliukais. Kai kas gal pasakys, kad visa tai – nereikšmingos smulkmenos, kad šiandieninio kaimo gyvenimui daug svarbiau yra tiesūs keliai, mūriniai namai, elektros linijos ir kultūrinės ganyklos. Šitaip iki šiol buvo oficialiai dekraruojama. Bet kai kritiškai pažvelgėme į kolūkinio kaimo kraštovaizdžio teoretikų veikalus, užkliuvo ne tik kiekviename puslapyje prasikišanti komunistinė ideologija, bet ir estetiniai kriterijai. Ko vertas landšafto architektų aiškinimas, kad kalvotoje vietoje labiau dera išlinkę elektros laidai, o lygumoje – įtempti (ši nukarusių ir įtemptų laidų "teorija" išdėstyta "Mokslo" leidyklos monografijoje "Lietuvos kaimo kraštovaizdžio raida ir istorinės vertybės", kuri išleista 1988 metais), kad lygios pievos ir ganyklos "sustiprina kraštovaizdžio monumentalumą, o dideli gyvulininkystės kompleksai "mažina" beribių platumų monotoniją". Kiekvienas bent kiek susipažinęs su Lietuvos kaimu, pasakys, kad niekur mūsų krašte tų "beribių platumų" nebuvo. Visai tai žodžių ekvilibristikai šiandien yra tik vienas vardas ir vienas paaiškinimas: svetimkūnis, kad ir kaip dangstomas, niekada nebus savas... Poetas

Alis Balbierius prieš trejetą metų rašė: ... muflonas, atskraidintas iš Čekoslovakijos ir paleistas į aptvarą prie Nevėžio, žeidžia mano patriotinius jausmus".

Vėl prisiminkime Nikolajų Černyševskį: "Grožis yra ten, kur realizuojama rūšies idėja". Kokia yra kaimo kraštovaizdžio idėja? Ogi jis ilgus amžius tenkino ne tik materialinius, bet ir dvasinius žmonių poreikius. Natūros ir kultūros harmonija buvo svarbiausias grožio kriterijus. Krikščionybė čia nepadarė esminių pataisų, nes kryžius atsirado toje vietoje, kur stovėjo gyvybės stulpas ar gyvybės medis, kur buvo šventa alkietė ar šventas šaltinis. Visada reikėjo žmogui šventų kalnų, piliakalnių, medinių ornamentų. Savosios sodybos, kryžkelių ir šventų vietų puošimas buvo ne keistulių meistrų užgaida, o tarsi būtiniausių ūkinių darbų tęsinys. O dabar į visa tai mes galim žiūrėti lyg į tam tikrą archajinės kultūros ir tautos patirties saugojimo formą. Kiek daug tos kultūros jau netekome.

* *

Visi žino, kad yra dvi Dzūkijos. Skurdoki kerpšiliai, maži skaidrūs upeliai, baravykai ir dravės – tai girinių dzūkų turtai. Užnemunės Dzūkijoje – derlingesni laukai, vešlesni miš-

kai, tolimi panoraminiai vaizdai, žuvingi ežerai. Gerai menu, kaip apie šitokią dilemą – kuri Dzūkija gražesnė – pasakojau svečiui iš Leningrado žurnalistui Arkadijui Sosnovui. Kas svarbiau, kas gražiau – ar Dzūkijos upių vaizdas nuo Merkinės piliakalnio, ar rami kelionė palei Skroblų. Per vieną dieną abiejų Dzūkijų nepamatysi. Atlėkęs iš Aukštaitijos nacionalinio parko, neseniai sugrįžęs iš Kamčiatkos, mano svečias turėjo tik vieną laisvą dieną. ir pasirinko Skroblų. Mes keliavome neskubėdami. Margionyse ilgai kalbėjomės su Juozu Gaidžiu, Kapiniškiu, se svečiavomės pas Augustiną Averką ir Adomą Tartinį. Kai į Darželius atpūškavo labai murzinas Maskvos traukinys, Arkadijus Sosnovas pasakė: "Ačiū, tu man parodei tylųjį Dzūkijos grožį".

Po savaitės gavau laišką iš Leningrado. Arkadijus Sosnovas rašė: "Ir prie Aralo jūros, ir Kamčiatkoje, ir Leningrade aš mačiau daug gigantiškų statybų ir įrenginių, kurie lyg ir turėtų padėti Gamtai atgauti pusiausvyrą, apsaugoti žmones nuo stichinių nelaimių, bet iš tikrųjų ten milijonai rublių metami į balą. Tikriausiai girdėjai, kad jau sustabdyta (konservuota) didžiosios Leningrado dambos statyba. Prieš aštuonerius metus tai buvo komjaunuoliška sparčioji statyba. Jūsiskė "Komjaunimo tiesa" taip pat gyrėsi, kad skuba ten lietuviai savanoriai, tik staiga paaiškėjo, kad to milžiniško pylimo projektas yra blogas,

Iš V. Alanto dramos vaidinimo Clevelande. Nuotraukoje Morta Žymantienė – A. Darytė ir Mykolas Žymantas – B. Tarvydas.

kad pasmirs visas Leningradas, jei damba bus pastatyta... O, kad bent tūkstantoji, bent milijoninė dalis tų vėjais paleistų pinigų būtų buvę galima skirti Margionių teatrui. Arba Kapiniškių kaimui. Dabar aš gerai suprantu, kad vienas jūsų valstybės rublis, skirtas unikaliajo Skroblaus slėnio etnografinių ir gamtinių vertybių apsaugai, yra vertingesnis už tūkstantį rublių, vėjais paleistų Urale, Pavolgyje ar Kuriluose. Aš niekada nepamiršiu pokalbio su margioniškiu Juozu Gaidžiu, tamavusiu ir lenkų, ir rusų armijose. Prisimeni, kaip jis į tiesų mano klausimą – ar gerai, kad Lietuva atsisakė nuo Tarybų Sąjungos – nė kiek nedvejodamas

atsakė: "Gerai".

Šis laiškas dar kartą patvirtino, kad visa tai, ką iki šiol vadinome kolūkinio kaimo kraštovaizdžiu, atelities landšaftu, yra aklavietė. Baisiausia, kad kartu su senuoju kraštovaizdžiu dingsta liaudies moralė ir tautos dvasingumas – tas ypatingas gyvenimo jautimas, kurį reglamentuoja paprasti sėslos žemdirbio simboliai: augaliniais motyvais puošta koplytėlė, kryžius kelių sankryžoje, ežia, tvora, šaltinis, piliakalnis. Mūsų tauta dar sugrįš prie šių simbolių. Gal tada jų prasmę panorės suvokti ir didžiosios klajoklių tautos, išsekusios nuo "pergalingų" žygių. (Pabaiga)

KAIP APSIGINTI NUO STOROSIOS ŽARNOS VĖŽIO

(Atkelta iš 3 psl.)

vėžio ligos atsiradimo. Dariant eksperimentus su gyvuliais buvo pastebėta, kad žiurkės, šeriamos riebiu maistu, turi daugiau storosios žarnos vėžio susirgimų, negu šeriamos maistu, turinčiu mažai riebalų.

Valgant riebią maistą tulžies tekėjimas į žarnyną padidėja. Riebalai susimaišę storoje žarnoje su didesniu kiekiu tulžies rūgščių, žarnoje esančių bakterijų įtakoje, būna suskaldomi į įvairius cheminius junginius. Kai kurie iš tų cheminių junginių būna karcinogeniniai. Cholesterolio skilimo eigoje susidaro neutralūs steroidai, estradiolis ir estrogenas, kurie yra karcinogeniniai. Storosios žarnos vėžio sergantieji, jų išmatose turi didesnę kiekį tulžies rūgščių ir didesnę kiekį stroidų estrono ir estradiolio. Šie steroidai eksperimentinių gyvulių tarpe sukelia įvairius auglius ir vėžius (jie įeina į moteriško hormono estrogeno sudėtį). Jeigu riebalams

ir cholesteroliiui būnant žarnoje ten esančios bakterijos suskaldo juos į estrogeno hormonus, tai visiškai galima, kad krūties ir storosios žarnos vėžys, jų įtakoje, gali prasidėti.

Riebalinė dieta turi mažai skaidulų ir sėlenų, todėl tokiu atveju storoje žarnoje karcinogeninių medžiagų koncentracija padidėja. Nesant išmatose skaidulų ir sėlenų, išmatos žarnoje užsilaiko todėl karcinogeninės medžiagos ilgiau jaudina žarnos gleivinės celes ir tokiu būdu susidaro palankios sąlygos vėžio pradžia. Vaisiai, sėlenos bei daržovių skaidulos ne tik mažina išmatų koncentraciją, bet taip pat žadina ir žarnų peristaltiką. Kraštuose, kur vartojama daug daržovių ir vaisių, o mažai riebalų, storosios žarnos vėžio susirgimų yra kur kas mažiau.

(Bus daugiau)

BOSTONAS / NEWARKAS | RYGA

US \$801.00

Per Kopenhagą

BOSTONAS / JFK | RYGA

US \$801.00

Per Helsinkį

CHICAGA | RYGA

US \$851.00

Per Kopenhagą

Chicagos kainoje įskaičiuota ir nakvynė Kopenhagoje su pusryčiais ir pervežimais.

* Visos kelionės kainos yra į abi puses.

* Kelionėmis gali pasinaudoti pavieniai asmenys ir grupės.

* Rezervacijas reikia padaryti mažiausiai 21 dieną prieš išvykstant.

* Kelionės ilgis – ne mažiau 7 dienos ir ne ilgiau kaip 21 dienos.

* BALTIC TOURS suinteresuotiems gali parūpinti viešbutį su pusryčiais: Vilniuj, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje ir Palangoje.

* Taip pat parūpinam transportą iš Rygos į Jūsų pasirinktą vietovę.

Informacijos ir rezervacijos reikalu kreipkitės į:

BALTIC TOURS

77 OAK ST., SUITE 4

Newton, MA 02164

Tel: 617-965-8080 Fax: 617-332-7781

SŪNELI, TĖVYNĖ TAVE ŠAUKIA

Šios dainos žodžiai buvo aiškiai girdimi sovietinių tankų vikšrų džeržgimo fone ir skambėjo žmonių lūpose, kurie buvo susirinkę ginti parlamentą. Parlamento rūmuose budėjo savanoriai, pasiryžę apginti arba ir kovoje mirti.

Apie tai daugiau sužinoję Chicago ir apylinkių lietuviai paaukojo pinigų už kuriuos buvo nupirka kava ir registruotu oro paštu pasiūsta į Lietuvą, kad patikimi lietuviai galėtų pristatyti savanorių vadovybei. Tikėjome, kad per kelias savaites kava pasieks virtuvę. Deja, siuntinėlis, kuris buvo išsiųstas vasario 14-tą d., pasiekė savanorius tik balandžio 2 d. Tą patį rytą jau buvo pavaišinti kava savanoriai ir parlamentariai apsigyvenę parlamento rūmuose.

Gegužės pradžioj antras kavos siuntinėlis pasiekė savanorius. Džiaugėsi vyrai gaivindamiesi karšta kava. Dėkingi Chicago ir apylinkių lietuviams, kurie jų neužmiršo.

Trečias siuntinėlis, kuris buvo išsiųstas vasario 21 d., pasiekė savanorius gegužės 29 d. Apdraustu oro paštu kava keliavo tris mėnesius ir 8 dienas.

Netrukus savanorius pasiekė ir ketvirtas siuntinys, kuris buvo išsiųstas iš Ft. Lauderdale, Fl. per Caritas. Dėkoja savanoriai Floridos lietuviams ir dr. Birutei Pautienūtei – Clotey, kuri rūpinosi siuntiniu ir persiuntimu. Iš šios siuntos bus galima padaryti daugiau kaip 4,000 kavos puodukų.

Rugsėjo pradžioje buvo išsiųsta 247 svarai tirpios kavos, 100 svarų cukraus, 1000 pakelių arbatos, 2,500 aspirino tablečių ir 10 pasaldinto pieno dėžučių. Šiam siuntiniui aukojo lietuviai iš daugelio Amerikos miestų. Omahoje, nedidelė lietuvių

kolonija surinko ir atsiuntė 705 dol. Taip pat aukos pasiekė iš Kanados, Clevelando – Ohio, Washingtono, Californijos, New Jersey, Mass., ir ypatingai iš Chicago ir apylinkių. Ši siuntinė gluboją ir už persiuntimą apmoka JAV LB Švietimo taryba. Siuntą gavus bus galima padaryti daugiau kaip 20,000 puodukų kavos.

Dėkoja savanoriai visiems, kurie prisidėjo aukom, pinigų rinkimo darbais, dėkoja organizacijai Caritas ir JAV LB Švietimo tarybai už persiuntimą. Dėkoja išeivijos spaudai už informaciją.

Šiandien ramu prie parlamento rūmų, bet barikados dar stovi, savanoriai dar bu-di. Negalima užmiršti kad virš 50 OMONininkų yra dingę Lietuvoje, o tarybinės kariuomenės yra apie 100,000 Lietuvoje. Be sargybos savanoriai atlieka ir kitus uždavinius.

Aukos bus renkamos ir toliau ruošiant Kalėdinį siuntinėlių. Už 6 dol. bus galima nusiųsti tirpios kavos 60čiai puodukų, o už 10 dol. bus galima pridėti šokolado džiovintų vaisių, kramtomos gumos ir kitų gėrybių,

Lina Bilevičienė pasakoja apie kavos siuntas ir Amerikos lietuvių. Jos klausosi plk. J. Gečas, savanorių vadas.

kurių ten labai trūksta. Kalėdinė dovanėlė bus įteikta jauniausio savanorio Dariaus Kavoliuko šeimai, jo tėvas žuvo sausio 13-tą po tarybinio tanku, ir Artūro Sakalausko šeimai. Prie AT rūmų per susišaudymą Artūras atidavė savo jauną gyvybę už Tėvynę. Aukos prašau siųsti Antanui Jarūnui 945 Balsam Ln., Bartlett, IL 60103 išrašant čekį "Savanoris" vardu. Dėl informacijos prašau skambinti 708-289-8062 vakarais.

Antanas Jarūnas

BOSTONO ŽINIOS

LITUANISTINĖS MOKYKLOS KONCERTAS

Pagal seną tradiciją rudenį buvo rengiamas banketas su programa, vakariene ir šokiais. Tačiau kylant kainoms vis mažiau palikdavo pelno po atsiskaitymo su maisto tiekėjais ir muzikantais, o pernai banketas turėjo nuostolių. Todėl šiais metais Tėvų komitetas nutarė pamėginti surengti kuklesnį renginį, koncertą-pabendravimą.

Koncerte sutiko dalyvauti jauna dainininkė, Lie-

tuvos Konservatorijos studentė Danutė Grauslytė. Jos gražus mezzosopranas perteikė populiarias operų arijas, ypač sodriai atsiskleidęs lietuvių liaudies dainose. Solistei akomponavo Mokyklos direktorė Daiva De Sa Pereira, kuri turi muzikos MS laipsnį.

Kai kurie klausytojai pasigėdo platesnio lietuviško repertuaro, į ką rengėjai turėtų atsižvelgti. Koncertas vyko jaukioje namų muzikavimo atmosferoje, gražiai ir skoningai papuoštoje apyplinėje salėje. Apgalvotos

detalės, kaip klasikinės muzikos įrašai prieš koncerto pradžią, rudens gėlių puokštės ir žvakutės ant stalų, kėlė nuotaiką ir ragino tuoj po koncerto neišsiskirstyti. Bendravimas tęsėsi prie kavos su mokinių mamų iškeptais tortais ir pyragais. Tėvų komitetas: pirm. Marius Žiaugra, nariai – Lina ir Gintaras Subačiai, Glorija ir Algis Adomkaičiai, pasitelktos talkininkės Judita Subatytė-Huston, Birutė Žiaugrienė, Danutė Kazakaitienė sėkmingai paruošė koncertinį vakarą.

KULTŪRINĖ POPIETĖ

Spalio 20d. TI sekmdienio popietėje dalyvavo skulptorius-keramikas prof. Petras Vaškys iš Philadelphijos ir aktorius Arūnas Čiuberkis iš New Yorko. Po pirm. Saulės Šatienės įžangos žodžio, dail. Pranas Lapė iš Maine pristatė savo bendramokslio, prof. P. Vaškio kurybą. Prof. P. Vaškys atkeliavo su 13 keramikos dirbinių, kurie buvo eksponuojami čia pat salėje. Tai gana didelės, apvalios ir keturkampės dekoratyvinės, šamoto vazos. Tuos kūrinius prof. Vaškys specialiai padarė šiai TI parodai. Trys vazos buvo nupirktos renginio metu.

Antroje dalyje vyko pokalbis apie Lietuvos teatro aktualijas. TI narė Zita Krukonienė pristatė New Yorko aktorį Arūną Čiuberkį, glaudžiai bendrusį su Jaunimo Teatru. A. Čiuberkis apžvelgė Lietuvos Teatrų pasiekimus, problemas ir finansų būklę. Detaliau pasakojo apie Jaunimo Teatro pastatymus, rodė ir komentavo video ištraukas iš pagarsėjusių šio teatro spektaklių. Po vaizdingo pasakojimo A. Čiuberkis atsakė į klausimus dėl teatro perspektyvų laisvoje Lietuvoje. Abu prelegentai buvo apdovanoti atmintinomis dovanomis ir gėlėmis. Renginy

baigėsi bendru pasivaišini-mu.

IRKLAVIMO REGATOJE

Spalio 20 d. "Head-Of-The-Charles" 26-oje Tarp-tautinėje Regatoje Lietuvos vyrų irklautojų aštuonvietė užėmė 9-ą vietą. Tai buvo pergalė prieš Rusijos rinktinę, kurie pasiekė liniją iš eilės dešimti. Kiekvienas sportinis atsiekimas išgarsina laisvos Lietuvos vardą, įgalina lygiomis teisėmis varžytis su garsiomis JAV, Kanados, Anglijos, Vokietijos komandomis. Lietuvių aštuoniukę nuo kranto palai-kė garsiais šūkiu "LIETUVA, LIETUVA" gausus Amerikos lietuvių būrys. Į regatą atvyko 14 vyrų irklautojų, treneris Kęstutis Bartkus. Gaila, kad moterų komanda negalėjo atvykti, nes negavo bilietai.

Po lenktynių Lietuvos sportininkams buvo suruoštas priėmimas Brightono Lietuvių Klube. Svečiams buvo įteiktos atmintinos dovanėlės. Visų sportininkų vardu Lietuvos Irklavimo Federacijos koordinatūrai Aidas Kupčinskas, Bostono LB apylinkės pirm. Brutėnis Veitas, ALTO pirm. Gintaras Čepas išreiškia dėkingumą visiems lietuviams, parėmusiems šį reikšmingą sporto renginį. Ypatinga padėka A. Mitkui, A. Kulbiui, A. Leonavičiui, B. Kovai, E. Auštrui, priėmusiems ir globojusiems irklautojus. L.Ž.

ROMAS PUKŠTYS,

Transpak firmos savininkas, vyksta į Lietuvą lapkričio mėn. Paveda pinigus doleriais, tvarko palikimus, priima užsakymus AUTOMOBILIAMS. Atsiskaitymas iki lapkričio 23 d.

TRANSPAK,

2638 W. 69TH ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

Lietuvos K.A.D.savanoriai vaišinasi iš Amerikos lietuvių gauta kava.

Martyno Vidzelio nuotr.

LAISVĖS KAINA

Vladas Vijeikis

Per visą mūsų visuomenę pervilnijo banga šauksmų. Kaip uraganas. Lietuva jau laisva! Landsbergis kalba United Nations. Ir taip gražiai kalba. Viso pasaulio tautos jam ploja. Gal daug daugiau negu Lietuvos atstovas Augustinas Voldemaras Tautų Sąjungoje kalbėjo. Reikalavo, kad Vilnių grąžintų Lietuvai. Bet tai tokie seni laikai. Nei Vilniaus negavome nei niekas neatsimena ką Voldemaras kalbėjo. O, sako, gerai kalbėjo. O kaip dabar bus? Kaip ta galinga United Nations atsilaukys? Ar apsaugos mūsų nepriklausomybę?

Šitokios problemos labai ryškiai pasireiškė mūsų pokalbiuose su Florijonu. Jis labai domisi tarptautinėmis problemomis, todėl labai laukia ką jis pasakys. O jis atsikosėjo ir sako:

– Tautų Sąjunga ar United Nations sau, o mes sau. Reikia iš patyrimo mokytis. Kas mūsų prieštai? Reikia žvilgtelti į praeitį. Sovietai, jau kaput. Vokiečiai už siemę rytų Vokietija. Kol tą sutvarkys, praeis daug laiko. Švedai, jie neutralūs. O pagaliau, plaukti per jūrą, kuriems velniam? Latviai nelys. Jie ir taip bėdų turi. Jie nori draugystės, bet ne priešų. Lenkai! Va, čia gali būti bėdos. Jau nuo Jogailos ir Jadvygos laiku turėjome. Ei, čia turiu idėją. Nepaprastą! – sušuko Florijonas

– Kokią?

– Ar neturi Landsbergis dukters? Suženinam su Valėsos sūnum. Koks politinisėjimas.

– Florijonai, čia tau nese ni laikai. Iš veselijų nieko neišeina. Tik prisimink Anglijos karaliaus vedybas. Sostą prarado.

– Čia pataikei. Šiais laikais perskyros ar vedybos nieko gero neatneša. Mano draugas Polikarpas per skyrybas viską prarado. Paliko plikas kaip tilvykas. Dabar nei viena nenori į jį nei žiūrėti.

Ir taip besvarastydami apie paskutinius įvykius, pagaliau priėjome prie labai svarbių, mūsų gyvenimo nugarą šiaušančių reikalų. Tikrumoje nickas mūsų nugarų nešiaušė. Mums atrodė, kad nugaros šiaušiasi kitiems. Būtent, mūsų visuomenės veikėjams.

Per pusę šimtmečio šaukė apie Lietuvos vadavimą. Apie tai, kad reikia žūt būt išlaisvinti mūsų numylėtą žemę. Kai kurie žadėjo net gyvybę atiduoti, kad tik ji

būtų laisva.

O staiga, ėmė ir atsitiko taip, kad ji pati, tai yra ta numylėta žemė pati išsilaisvino.

Mūsų veikėjai gerokai sunerimo. O ką gi dabar daryti? Negi laisvinsi kas jau laisva.

Emocijų pagautos mūsų organizacijos gerais laikais surašė įstatus, kad viską atiduos laisvai Lietuvai. Lietuvos veikėjai nepėsti. Sako: "Atiduokit, kaip įstatuose numatyta".

Mūsų veikėjai panikoje. Nepaliks net kelių dolerių kokiai protesto iškabai pasigaminti. O kaip tu Baltuosius Rūmus piketuosi be iškabų. Kai kuriems teks įsijungti į bedarbių eiles. Mūsų siškiai sako: "Jūs ten, Lietuvoje, pakratykite Angliją, Švediją. Jie Lietuvos auksu mainikavo. Bet ar klausys. Iš Amerikos daug lengviau išgauti. Net ir mūsų scenos veikėjai aptilo. Kaip tu gali įsisprauti į bent porą koncertų per savaitę iš Lietuvos?"

– Aš nesivadovauju gaudais ir gandeliais, – sako Florijonas, – mūsų buvusių ugniagesių draugijos įstatuose aiškiai parašyta, kad viskas atitenka laisvai Lietuvai. Aš siūliau valdybai, kad gal ištrintų tą paragrafą. Bet kaip tu ištrinsi, jeigu prispausdinta bent šimtas. Tai kaip gi mes gyvensime? Net spaudai, nei BALFui negalėsime paaukoti. Beturtėliais būti Amerikoje labai nelinksma.

Man pagailo Florijono. Jis, atrodo, taikstėsi į savo draugijos pirmininkus. Bet kas per pirmininkavimas, jeigu valdyboje nebereikia išdininko, kasininko, izdo globėjo, revizijos komisijos. Ką gi revizuosi jeigu kasoje apskritas nulis.

Bet Florijonas ne iš tų, kurie nosis nukabinę pakampiais slampinėja ir savo likimą keikia. Pakėlė stiklinę ir šūktelėjo:

– Šalin buvusių ugniagesių draugija! Steigiu būsimų ugniagesių draugiją! Kas bus kas nebus aš už laisvą Lietuvą!

Būtų dar ką gražaus pasakęs, bet tarpduryje pasirodė Florijonienė. Iš jos surauktos kaktos atrodė, kad ji visai nemano stoti į būsimų ugniagesių draugiją...

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Žinios iš Detroito

Šv. Antano parapijos aukų rinkėjų komiteto lapkričio 27 d. suruošta Gegužinė po stogu buvo sėkminga ir sklandžiai praveista. Į ją atsilankė skaitlingai žmonių iš šios ir kitų parapijų.

Šeiminkės buvo gerai pasiruošusios, neturiu jų sąrašo ir negaliu paminėti. Vi si buvo priimti ir pavaišinti. Bilietukus maistui pardavinėjo Stasys Garliauskas ir Romas Macionis. Buvo du dovanoms stalai. Viename dovanų dalinimą pravedė Albinas Pusdešris, Antanas Vaitiekaitis, Vytautas Balys ir Juozafina Janulaitis. Kitame Matas Baukys, Danutė Petrauskienė ir Erna Garliauskienė.

Parapijos klebonui kun. Alfonsui Babonui teko lietuviškų raštų rankšluostis, o Onutei Abarienei dailininkės Antaninos Jonynienės šiaudiniukų paveikslas. Stefanijos Juškienės dovanotą tortą iš varžytinių nupirko Genė Sakalauskienė.

Parapijos aukų rinkėjų komiteto pirmininkas Juozas Kinčius savo tartame žodyje pasakė, kad tokios parapijos Gegužinės po stogu pradėtos ruošti prieš keletus metus. Pirmoji buvo suruošta Lietuvių Namuose, ir po to jos ruošiamos para-

pijos patalpose. Padėkojo už dovanas, aukas, prie jų ruošimo prisidėjusiems ir į ją atsilankusiems.

ANTANAS MAMENIŠKIS ŠIMTAMETIS

Antanas Mameniškis gimė 1891 m. spalio 22 d. Gimžiškių kaime Lietuvoje. 1910 m. rugsėjo 7 d. atvyko į Philadelphia pas savo brolių. 1917 m. sukūrė šeimą. Dirbo Atlantic Richfield alyvos pramonėje. 1961 m. atvyko į Detroitą ir apsigyveno pas dukterį Stellą ir žentą Walter Hotrą.

Visi Antano Mameniškio giminės ir artimieji spalio 20 d. šventė šimtąjį gimtadienį. Visa šeima kartu su sukaktuvininku dalyvavo Šv. Mišiose Dievo Apvaizdos bažnyčioje, kur klebonas kun. Viktoras Krisčiunevičius sukaktuvininką pasveikino, o pamaldų dalyviai paplojo. A. Mameniškis aktyviai seka lietuvišką gyvenimą ir džiaugiasi Lietuvos Nepriklausomybės atgavimu.

PELNAS NAŠLAIČIAMS

Lietuvos Valdovo D.L.K. Gedimino minėjimo komitetas, kurį sudarė Lietuvių Kultūros klubas, St. Butkaus šaulių kuopa ir Vil-

niaus krašto lietuvių sąjunga per Antaną Grinių Dirvai prisiuntė 20.00 dolerių už atspausdintą Dirvoje aprašymą, o visą pelną 200.00 dolerių paskyrė Lietuvos našlaičiams.

A. Grinius

DIRVA \$30.00 METAMS

Viskam brangstant pa-brango ir Dirvos leidimas: popierius, spausdinimas, pašto ir darbo išlaidos. Vilties Draugijos valdyba rugsėjo 10 d. tuos visus reikalus svarstė ir nutarė Dirvos prenumeratos kainą pakelti. Dabar, nuo spalio 1 d. už Dirvą metams reikės mokėti \$30.00. Pusei metų \$17.00. Atskiro numerio kaina 65 centai.

Bet keliant Dirvos kainą vienu atveju daroma ir nuolaida. Kadangi Dirvai labai reikalingi nauji prenumeratoriai, tai tris mėnesius – spalį, lapkritį ir gruodį, naujiems skaitytojams, kurie patys užsisako ar artimieji jiems užsako, Dirva metams kaštuoja tik \$20.00.

Naudokitės šia proga. Užsakykite gimtadienį ar vardadienį švenčiant, sukačių sulaukusiems, šventėms atėjus. Tai dovana ne vienai akimirksniui, bet visiemis metams.

"TORVIL" LTD.

FORMERLY L&J CANADIAN-EUROPEAN EXP.-IMP. CO.

PARCELS SERVICE

**NEW LOWEST PRICES
DOOR TO DOOR DELIVERY**

► **PARCELS PACKED BY CUSTOMER** (*New and Used Clothing*)
(min. 5kg/12Lbs., no max. limit)

► **STANDARD FOOD PARCELS** (*regular delivery*)

► **EXPRESS FOOD PARCELS** (*14 days delivery*)

► **MONEY** (*hand to hand delivery*)
- regular (4 weeks)
- express (7 business days)

► **DELIVERY OF DRUGS AVAILABLE WITH DOCTOR'S PRESCRIPTION**

► **MEDICAL INSURANCE FOR VISITORS** (*Canada only*)

► **INVITATIONS FOR VISITORS**

► **SALE OF RUSSIAN CARS** *Lowest prices - 3 weeks delivery*
(Wolga, Lada, Samara, Moskvich, Tavria, Niva).

COMING SOON "AIR CARGO"

CANADA	LITHUANIA	U.S.A.
Head Office 63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1 Tel: (416) 798-3320 Fax: (416) 798-3321	LATVIA ESTONIA UKRAINE BYELORUSSIA	Head Office 2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622 Tel: (312) 278-5258 Fax: (312) 278-0875
Branch TORVIL PARCELS 404 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9 Tel: (416) 534-3860 Fax: (416) 533-4910	 MOLDAVIA ARMENIA GEORGIA LENINGRAD MOSCOW	Branch R&R INTERPOSTMIR CO. 1055 Broadway Buffalo, N.Y. 14212 Tel / Fax: (716) 894-9880 ACCEPT PARCELS BY UPS

CLEVELANDE ir apylinkėse

GYDYTOJŲ METINIS SUSIRINKIMAS IR METINĖ PREMIJA

Š.m. spalio 27 d. Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija Clevelande turėjo metinį susirinkimą. Pradėta 10 val. Mišiomis Dievo Motinos bažnyčioje už mirusius dr. jos narius.

Vidurdienį Clevelando Lietuvių Namuose buvo metinis dr. jos narių susirinkimas. Pirmininkas Dr. Dainius Degėsys pakvietė susikaupimu pagerbti mirusius dr. jos narius. Priimtas peraitų metų susirinkimo protokolas. Pastaraisiais metais turėta 6 valdybos posėdžiai, metinis susirinkimas ir gegužinė. 35-jai metinei kultūrinei premijai buvo 3 pasiūlymai. Premija balsavimo keliu buvo paskirta Clevelando lituanistinės Šv. Kazimiero mokyklos mokytojams. Diskusijose buvo paminėti Chicagoje lietuvių gydytojų s-gos suvažiavime svarstyti reikalai.

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos valdyba buvo per rinkta sekantiems metams. Ją sudaro: Dainius Degėsys, Juozas Šonta, Vytautas Maurutis, Algis Skrinka ir Nelė Juškėnienė. Susirinkimo dalyviams balsuojant, buvo nutarta ir 1992 m. tęsti kultūrinės premijos tradiciją. Ačiū mūsų gydytojams ne tik už mums visiems teikiamus sveikatos patarnavimus, bet ir už lietuviybės rėmimą išeivijoje.

Suvažiavimas buvo užbaigtas bendrais pietumis. Juos pradėdant dr. Juozas Šonta perskaitė kultūrinės premijos paskyrimo aktą Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokytojams. \$1000 premiją priėmė dr. Živilė Vaitkienė. Po malo-

nių ir sočių pietų dr. Algis Skrinka pristatė dalyviams skulptorių Jurą Palukaitį. Jis yra sukūręs poeto Maironio biustą, kuris pavasarį bus pastatytas Clevelando lietuvių kultūriniame darželyje. Jaunasis menininkas yra baigęs studijas Vilniuje. Jis papasakojo apie buvusias meno galimybes sovietų okupacijos metu, parodė ekrane savo kūrinių skaidres ir atsakė į svečių klausimus.

POPIETĖ SU BIRUTE PŪKELEVIČIŪTE

Lapkričio 10 d., sekmadienį, 4 val. p.p. Dievo Motinos parapijos svetainėje įvyks popietė su BIRUTE PŪKELEVIČIŪTE – Milašius ir jo kūryba. Rengėjai – Ateities klubas – maloniai kviečia visus dalyvauti.

RUDENS FESTIVALIS

Šį sekmadienį, lapkr. 10 d., Šv. Jurgio parapijoje prasidės po 10:30 val. Sumos ir baigsis apie 4 val. p.p. Parapiečiai skatinami baigti platinti laimėjimų bilietus ir jų šakneles grąžinti festivalio metu. Visi clevelandiečiai yra kviečiami Šv. Jurgio festivalin. Ten rasite skaniai paruoštą maistą, žaidimus ir lošimus bei prizus visiems. Jūsų dalyvavimas parems parapiją. Ger. J.

PADĖKITE ŠALPOS CENTRUI

Padėkos Dienos ir Kalėdų šventėms artėjant, Šv. Jurgio parapijos Šalpos Centras yra reikalingas jūsų paramos konservais ir pinigėmis aukomis. Centras šelpia skurstančius parapijos apylinkėje. Konservus ir negendančius gaminius galite atgabenti prieš Mišias

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos valdyba: V. Maurutis, A. Skrinka, N. Juškėnienė, D. Degėsys ir J. Šonta.

ir palikti pirmojo aukšto priebutyje. Pinigines aukas galite įteikti aukų rinkėjams arba klebonijai atskirame voke, užrašydami – "Šalpos Centrai". Ger. J.

TEISININKAS IŠ VILNIAUS

Nuo š.m. lapkričio 10 dienos Clevelande Dievo Motinos parapijos mokyklos pastate (IB Communica-

tions Office), firmos "Justitia" prezidentas, teisininkas iš Vilniaus ARVYDAS JOKUBAUSKAS priima klientus, konsultuoja, organizuoja:

- Turėtos žemės, nekilnojamo turto ar kitų dominančių objektų ištyrimą (investigation)
- Kapitalo investavimą, bendrų įmonių kūrimą (investment)

– Notarinių veiksmų atlikimą, klientų interesų atstovavimą išigijant norimus objektus, bei įvairių kitų paslaugų suteikimą LIETUVOJE.

Priėmimas sekmadieniais po pamaldų.

Konsultauja kitu laiku pagal susitarimą.

Telefonais: 216-486-8692
814-474-2206
814-922-3075

O.L.G. Draugijos valdybos nariams stebint V. Maurutis įteikia dr. Živilei Vaitkienei (Lituanistinės mokyklos mokytojams) \$1000 premiją.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

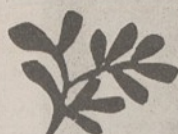
Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vesinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

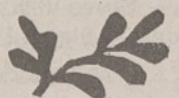
RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

LABAI ŠLUBUOJA INFORMACIJA IŠ VILNIAUS, IŠ NEW YORKO IR WASHINGTONO

Šią savaitę, kada tiek daug naujų žinių, Vilniaus radijo žinios Dirvos rajone, Clevelande, buvo arba visai negirdimos arba girdimas buvo toks, kad negalėjai viso sakinio pilnai išgirsti ir suprasti.

Dar blogiau buvo su LIC faxsu žinių siuntinėjimu. Nuo pirmadienio iki šeštadienio jokių žinių iš LIC negavome.

Kaip paprastai, ir šią savaitę per lietuvių kolonijas dar ėjo ambasadoriaus į Lietuvą paskyrimo karštligė. Vis dar buvo tokių, kurie dairėsi į patogius lagaminus daiktams sukrauti ir juos skubiai į Vilnių perkelti. It tai nepasitvirtino

Lauksime paaiškinimo, kodėl mūsų žinių tarnybos šią savaitę taip blogai veikė. Ir labai norime, kad ateity taip neatsitiktų. Kalbos, kad Lietuvai nepriklausomybę atgavus, informacija iš Lietuvos ir pačioje JAV, lietuvių tvarkoma, labai pablogėjusi, mus blogai nutiekia.

AR JŪS PADĖSITE LIETUVAI?

Staiga Lietuva vėl yra politiniai nepriklausoma valstybė. Dabar prasideda nelengvas ekonominio atstatymo ir išsivystymo laikotarpis. Šiuo metu Lietuvai būtų ypatingai naudinga pasisemti žinių ką ir kaip dary

ti geriau. Lietuvai daug gali padėti, kurie moka kalbą, žino jos papročius ir kultūrą. Tai yra užsienio lietuviai.

Purdue University Calumet kancleris dr. James Yackel tai gerai supranta ir nori sudaryti užsienio lietuvių biznio, ekonomijos, ir viešosios administracijos specialistų, norinčių Lietuvai padėti, sąrašą. Šie žmonės bus kviečiami dalyvauti specifiniuose projektuose vykdomuose Lietuvoje.

Jeigu Jūs turite patirties biznio, ekonomijos, ar viešosios administracijos srityse ir norėtumėt dalyvauti praktiškos pagalbos teikime Lietuvai, rašykite ar skambinkite:

Dr. Feliksas Palubinskas, Head Management Department
Purdue University Calumet
Hammond, IN 46323
Telefonas: (219) 989-2607
(219) 989-2388

ELEKTRINIAI AUTOMOBILIAI

Š.m. spalio viduryje naujų automobilių šiame krašte parduota 17.6% mažiau, negu pernai tuo pačiu laiku. Iš Baltųjų Rūmų einančios optimistinės žinios apie ekonominio nuosmukio pabaišą dar nevisai pasiteisina.

Tačiau "Trys didieji" JAV automobilių gamintojai nesėdi rankas sudėję. Jie prisideda prie naujo Baltųjų Rūmų iškeltos projekto – patobulinti elektra varomus automobilius.

\$260 milijonų vertės tyrimų projektas, vadinamas – Advanced Battery Consortium – duoda vilčių, kad apie 2000-sius metus bus

PRIVILEGIJA SIUNTINIAMS Į LIETUVĄ

Dovanų siuntimas į Lietuvą, Latviją, Estiją ir USSR per JAV paštą (parcel post iki 22 sv.) suteikta speciali privilegija nuo šių metų lapkričio 1 dienos iki 1992 m. kovo mėn 31 d.

Reguliariai siunčiant siuntinius \$6.55 už pirmus du svarus ir po \$2.10 už kiekvieną sekantį svarą.

Pagal specialią privilegiją primokėjus tik 1 dol. už kiekvieną sv., siuntinys keliauja oro paštu ir per 15 dienų pasiekia Vilnių.

Pašto formoje mums reikia surašyti siuntinio turinį angliškai ir lietuviškai.

Ant siuntinio reikia užrašyti raudonu rašalu "marker"

HUMANITARIAN AIRLIFT

JAV LB Informacija
Bronius Juodelis

pagaminta praktiška elektrinė baterija automobiliui varyti. Automobilių gamintojams rūpestėlį uždėjo Californijos valstija, kuri nuo 1998 m. reikalaus, kad 2 % visų automobilių neskleistų oro taršos. Iki šiol tai įmanoma atsiekti tik elektra varomais automobiliais. Tuo tarpu dabar elektrinio automobilio kelionės yra apribotos 120 mylių atstumu, po to reikia vėl prikrauti baterijas.

Baterijos elektriniams automobiliams dabar kaštuoja nuo \$8,000 iki \$12,000. Sakoma – stoka yra išradimų motina. Ger.J.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

pristatomi į namus. Drabužiai, maistas, vaistai neribotais kiekiais, BE MUITO. Savo daiktus siųskite mums paštu arba UPS.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
312-436-7772.

Vladas Bacevičius lapkričio 3 d. atšventė 75 m. sukaktį. Linkime sveikatos ir didelę padėką už daugelio metų pastangas Dirvą aprūpinti bėgančių įvykių nuotraukomis.

LAIŠKAI... DIRVAI

AČIŲ KAD ATSPAUDĖTE

Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio taryba reiškia Jums padėką už leidimą prabilti Jūsų iškilaus laikraščio puslapiuose mūsų rūpesčių mintimis. Mažlietuvius stebina, kad šių dienų tautiniai sąmoninga ir savigarbi lietuvių visuomenė yra mūsų politinių veiksmų nustumta į šalį nuo skaudžių Mažosios Lietuvos laisvinimo imperatyvų, tuomi paliekant tą kraštą atvirą agresyvių kaimynų imperialistiniams planams. Jie slaptais ir viešais būdais stengiasi nusavinti Nemuno ir Šešupės krantus mums dar vis tylint.

Esame liūdininkai skaudaus mažlietuvių, kaip anksčiau šimtmečiais prūsų ir jotvingių, tautinio genocido. Jie visuomet buvo lietuvių tautos dalininkai ir jos gyvenimo kūrėjai. Mažosios Lietuvos istorija, jos kalbiniai ir kultūriniai pasiekimai

ir bendro gyvenimo Baltijos erdvė negali būti išskirta iš naujai prisikeliančios Lietuvos valstybės, nežiūrint mūsų politinių veiksmų gilios amnezijos šiuose tautos likiminiuose reikaluose.

Algis A. Regis,
MLR Sąjūdžio pirm.

–KARAS BRAUKIA KRUVINĄ AŠARĄ–

Tai Algirdo Gustaičio dienoraštis apie pabėgimą iš Lietuvos per Vokietiją iki D.P. stovyklos Hanau.

Aprašo lagerio gyvenimą, čiurlioniečius, įvairius koncertus, vaidinimus, sporto rungtynes

Suriša svarbius pasaulio įvykius su pabėgėlių kasdiniu gyvenimu.

Gausiai iliustruotas, 941 psl. Kaina \$30.00 & pašto išlaidos.

Devenių Kultūrinis Fondas
P.O. Box 10782
St. Petersburg, Fl. 33733

A.A. JUZEI GRIKIENEI

mirus Jos sūnų J.A.V. karinės aviacijos kapitoną ALOIZĄ GRIKĮ, jo žmoną REGINĄ ir anūkus MIKĮ ir LINĄ nuoširdžiai užjaučiam ir kartu liūdimė

Tera, Rasa, Vytenis ir Vytautas
Trečiokai

Buvęs VLIKo valdybos pirmininkas dr. K.J. Valiūnas ir Elena Valiūnienė sveikina su Lietuvos prezidentu Vytautu Landsbergiu susitikime su visuomene š.m. rugsėjo 20 d. Kultūros židinyje New Yorke

Alb. Žumbakienės nuotr.